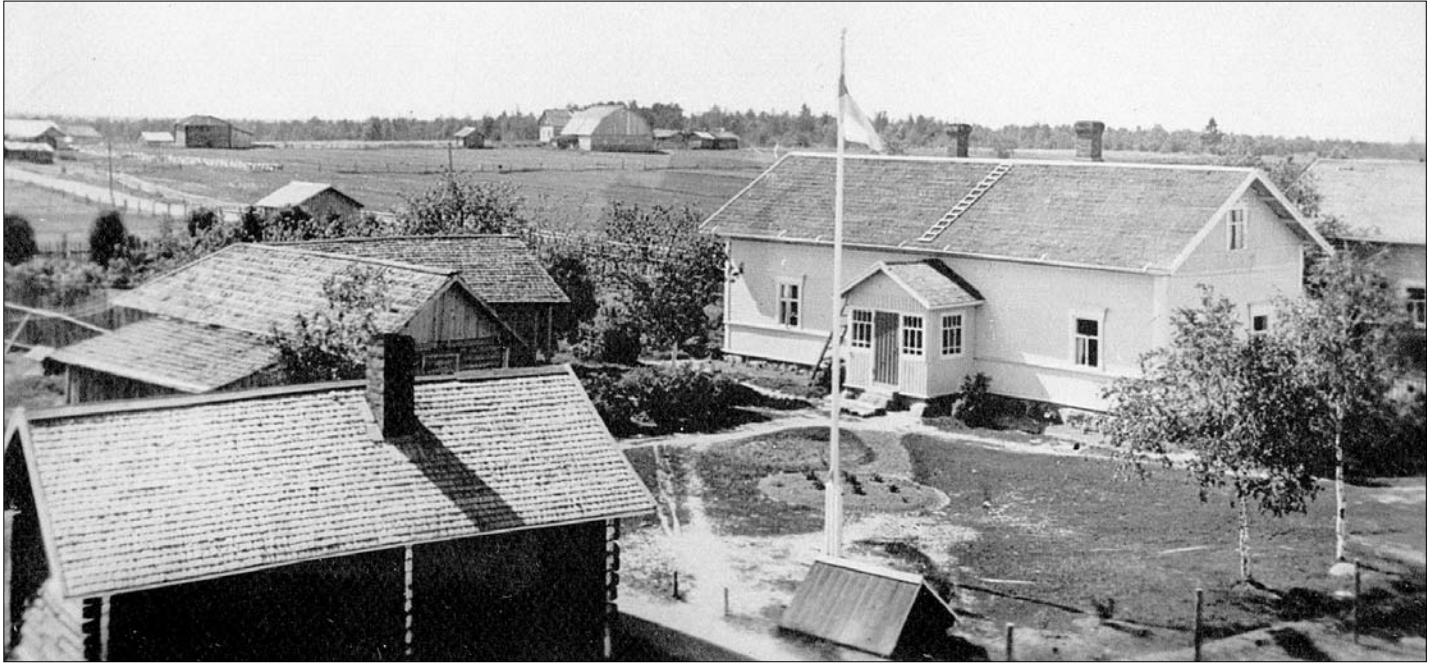

vpl. Pyhäjärvi

Maanantaina 19. kesäkuuta 2006

Pyhäjärveläisyyden vaali - Karjalan puolustaja

N:o 6 • 51. vuosikerta

Suomen lippu on noussut salkoon Pyhäjärven Lahnavalkaman kylässä juhannuksena 1937.

Karjalanpiirakat myös helsinkiläisten juhannusruokaa

Vuoden 1986 Pyhäjärvi-juh-
lissa Helsingissä apulais-
kaupunginjohtaja Aarne
Välikangas kertoi, että syn-
typeräisten helsinkiläisten
juhannusruokana ovat eh-
dottomasti karjalanpiira-
kat. Tätä perinnettä helsin-
kiläiset ovat vaalineet jo
usean sukupolven ajan.

Karjalainen ruokakult-
tuuri ja ennen kaikkea piira-
kat tulivat tutuiksi län-
sisuomalaisille meidän
evakkojen myötä. Poik-
keuksena tästä on Helsinki,
jossa kiinnostus karja-
lasiin ruokiin on perua
1900-luvun alkupuolelta,
karelianismin ajoilta.

Karelianismi ajoittuu
1890-luvulle. Ihmisissä herä-
si karjalais-kalevalainen har-
rastus. Taidemaalarit, kirjai-
lijat ja säveltäjät tekivät laa-
joja toivoretkiä Karjalaan.
Etsittiin suomalaisuuden al-
kujuuria. Innostus oli valta-
va. Nuori Jean Sibelius teki
mm. Aino-nuorikkonsa
kanssa häämatkan Karjalan
laulumaille. Matkan tulokse-
na syntyi Kullervo-sinfonia
ja useita Kalevala-teoksia.

Karelianismin myötä hel-
sinkiläinen sivistyneistö in-
nostui myös karjalaisista
ruoista. Ihasteltiin sulsi-
noitten ja piirakoiden suussa
sulavuutta.

Ajan hengen oivalsivat

Pohjois-Karjalasta Helsin-
kiin muuttaneet Hilda ja
Pekka Väyrynen. He avasivat
kotileipomon perheyrittökse-
nä 1908, Primula Hembager.
Leipomon tuotteina olivat
myös erilaiset karjalanpiira-
kat. Laatu oli hyvää, sillä al-
kuaikoina Primula palkkasi
piirakanleipojansa Karjalas-
ta. Kauppa kävi hyvin.
Myyntiin huippu oli juhan-
nuksen alla.

Meidän karjalaisten ju-
hannusruokiin kuuluivat ai-
na piirakat. Helsinkiläinen
sivistyneistö omaksui saman
tavan. Kesähuvilloille ja kau-
punkitöihin varattiin suu-
ret määrät piirakoita ja mu-
navoita. Primulan lähettipo-
jat viilettivät pitkin kaupun-
kia piirakkapaketien kans-
sa. Vakiomäärä tilattiin Sibe-
lius Ainoalan.

Lisäksi karjalaistyöt olivat
haluttuja kotiapulaiksiksi,
koska heidän laittamaansa
ruokaa pidettiin mauka-
kana. Tytöt toivat kar-
jalaisia ruokatapoja
sekä suomenkielisiin
ja myös ruotsinkie-
lisiin kaupunkiko-
teihin.

Eräs helsin-
kiläisiä hämmäs-
tyttävä tapa oli se,
että karjalainen
kotiapulainen saat-
toi nousta aamulla

niin varhain piirakoita pais-
tamaan, että ne olivat val-
miina jo perheen aamukah-
vipöydässä.

Piirakat tunteiden tulkina

Piirakoilla on oma tärkeä
merkityksensä meidän kar-
jalaisten keskinäisessä kans-
sakäymisessä.

Silloin ennen vanhaan ko-
sijan tullessa taloon,
ja jos kosija

oli mieleinen, alettiin heti
paistaa sulhaspiirakoita.
Tästä toimenpiteestä saattoi
sulhasmies jo ennakoita ti-
lanteen tuloksen. Jos piiraita
ei alettu paistaa, tiesi sulha-
nen, että nyt täisi käydä kö-
pelösti.

Vielä nykypäivänäkkin on
iäkkäillä karjalaisemännillä
viejättävä tapa ilmaista tun-
teensa piiraiden avulla.
Odottamattoman vieraan
tullessa tupaan, saattaa
emäntä

lausahduttaa: "Jos oisin tient,
et sie olet tulos, ni piiraat oisin
paistant." Sen kauniimmin
ei voi vieraalle osoittaa, että
hän on tervetullut, odotettu
ja kaivattu.

Evakkoajana, usein vai-
keissakin tilanteissa, piirakat
loivat liennyttyksen ilmapii-
riä. Karjalaisemännän tarjo-
amat piirakat maistuivat hy-
vältä ei-karjalaisellekin.

Muistan vanhempieni ker-
tomaa Pohjanmaalta. Läh-
tiessämme Kauhavalta väli-
rauhan aikana takaisin koti-
in, hyvästeli asuinpaik-
kamme isäntä kapteeni
Somppi: "Meiltä loppuivat
nyt herkkuketket, uuni-
tuoreet karjalanpiirakat".

Vernitsalle päästyään,
vanhempani päättivät
muistaa tätä ystävällistä
perhettä ruokapake-
tilla, olimmekaan
usein nauttineet
perheen vieraan-
varaisuudesta.

Vastapyydytty
Laatokan lohi
suolattiin ja pa-
ketoitiin tiivis-
ti puhtaiden
päreiden vä-
liin. Ja tietysti
pakettiin mu-
kaan iso nivas-
ka piirakoita.

Kapteeni
Sompin kiitos-

kirje oli yhtä ylistystä. Pake-
tin saavuttua, hän oli soitta-
nut ystäviään illanistujaisiin.
Yksissä tuumin seurue oli
tuumannut. Vaikka karjalai-
silla on varmasti vaikeaa hä-
vitettyä Karjalassa, ei ne ai-
nakaan nälkään kuole täl-
laisten herkkujen keskellä.

Tänä päivänä piirakat ovat
levinneet ympäri Suomen.
Niitä paistetaan marketeissa
ja pakastealustoilla voi valita
kotonakin paistettavaksi.
Muusta piirakkatarjonnasta
puhumattakaan

Oma piirakkanautintoni
vie lapsuuteen. Äiti vetää tu-
van uunista lauantaana kuu-
mia potattikkakaroita. Voite-
lun jälkeen ne ovat tarjoilu-
valmiita. Kuuman kakkaran
päälle sipaistaan voita. Se
sulaa kiiltäväksi kakkaran
pinnalle, valuen joskus sormi-
minkin. Maku oli niin ihana,
että silmätkin menivät kiin-
ni. Joka muru syötiin ja lo-
puksi nuolitiin sormetkin. Il-
lalla jäähtyneinä ne tökättiin
kuumaan karjalanpaistin
liemeen ja sekin maistui hy-
vältä. Oli lauanta-ilta, mah-
dollisesti juhannusaattoon.

Oikein hyvää juhannusta
ja edesmenneen ystäväni
Heikki Karttusen sanoin:
"Suomen lippu korkealle sal-
koon".

SALME RINTALA

19.6.2006

Muutoksen aika

Luonnossa ja luomakunnassa muutokset tapahtuvat melko säännöllisesti vuosittain toistuvina ilmiöinä. Takanamme on pitkä ja loppukaudesta kylmäkö talvi. Kevään ja kesän alku yllätti nopealla tulolla. Luulimme, että olemme siirtymässä lämpöisempiin aikajaksoihin. Näin ei kuitenkaan käynyt, kesän tuloa on jouduttu odottamaan hallaöiden ja pohjoistuulen tuiverruksessa, lähestyessämme jo kesäkuun puoliväliä. Nyt kuitenkin näyttää siltä että ilmat ovat muuttumassa kesäisiksi.

Ihmiselämän kohdalla kiertokulun vaihtelut ovat vähän eripituisia, mutta silti vääjäämättömiä. Tammikuun lehdestämme totesimme, että lehti on jo viiden vuosikymmenen ajan ollut pyhäjärveläisten ja heidän jälkipolvensa sekä ystäviemme tiedonvälittäjänä ja yhdysiteenä ja lienee tässä työssä kohtuullisen hyvin onnistunut, koska toiminta edelleen jatkuu. Lehden apuna ja tukena on alusta pitäen ollut toimitusneuvosto. Kolmen ensimmäisen vuosikymmenen ajan lehdelle oli painovapauslain edellyttämä päätoimittaja. Vuodesta 1985 lähtien säätiön hallitus on jättänyt lehden kolmijäsenisen toimituskunnan tehtäväksi ja nimennyt allekirjoittaneen toimimaan lain tarkoittamana päätoimittajana lehdessä. Lehtityö ja lehden tekeminen on viimeisen parin vuosikymmenen aikana muuttunut ratkaisevasti. On tulleet tietokoneet, internetit, faksit ja monet muut laitteet, joilla tiedon kulku on nopeutunut. Aina kuitenkin tarvitaan ihmisiä ja ihmisiä, jotka seuloivat ja järjestävät esille tulleesta ja saadusta aineistosta sen tärkeimmän. Tämä työ on vastuullista, ei pitäisi sortua hankkimaan irtopisteitä millään katteetomilla lupauksilla tai toiveiden ruokkimisella.

Lehden tekeminen on onnistunut paljolti hyvän ja aina valppaan avustaja- ja lukijakunnan avulla. Olen viimeaikoina joutunut erään muun tehtäväni takia tutkimaan lehdessä olevia kirjoituksia vuosikymmenien taakse ja todennut: Mikä valtava aarreaitta sieltä löytyykään kun halutaan tietoa pyhäjärveläisyydestä ja heidän vaiheistaan nykypäivään asti. Toivoisin, että näitä ajan kuvauksia menneestä ja nykyajasta tallentuisi edelleenkin lehtemme sivuille. Silloin toteutuisi lehtemme perustajien tavoite: "Olla pyhäjärveläisyyden ja karjalaisuuden vaalijana, sekä sen puolestapuhujana".

Nyt kun olen jättänyt tehtäväni Säätiössä ja jäämässä pois myös lehden toimituskunnasta haluan kiittää kaikkia hyvästä yhteistyöstä. Erikoisen kiitoksen tahtoisin osoittaa niille monille ystäville, lehden avustajille, jotka menneiden vuosien aikana ovat työtäni tukeneet ja kannustaneet toimintaani. Kiitollisin mielin toivon Vpl. Pyhäjärvi-lehdelle ja Teille kaikille Hyvää Tulevaisuutta.

ERKKI PÄRSSINEN

JK. Kesä on nyt sittenkin tullut – kun pysyisi vaan! E.P.

Ohio, Yhdysvallat, 15. 3. 2005 - 28. 3 2006

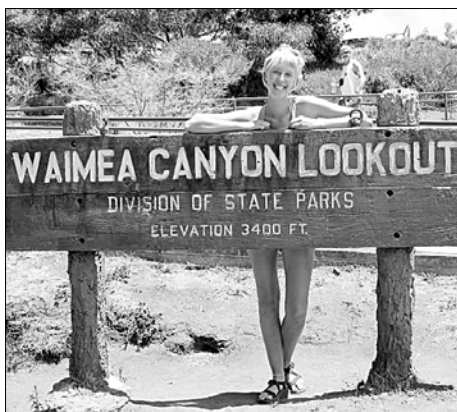
Terveisii Atlantin tuolta puolen, jossa allekirjoittanut on asunut viimeisen vuoden verran. Se kuinka tänne päädyin on vanhojen haaveiden seurausta. Minulla on jo pitkään ollut unelmana lähteä tutkimaan miltä maailmaa näyttää Suomen rajojen ulkopuolella; mennä tutustumaan uusiin tapoihin ja uusiin ihmisiin.

Opiskelen maisemasuunnittelun hortonomiksi Hämeen Ammattikorkeakoulun Lepaan yksikössä ja kun mahdollisuus lähteä ulkomaille suorittamaan osan opinnoista heräsi ensimmäisen opiskeluvuoden jälkeen tartuin innokkaana tilaisuuteen. Halusin suorittaa sekä opintoihini kuuluvan harjoittelujaksoneen että osan opinnoistani ulkomailta.

Tulin Amerikkaan The Ohio Program vaihto-ohjelman kautta joka toimii Ohio State Universityssä. The Ohio Program välittää ihmisiä eri maista ympäri maailman Yhdysvaltoihin lähinnä puutarha- ja maatalousalojen harjoittelupaikkoihin. Hakuprosessissa ja matkavalmisteluissa kului koko syksy 2004. Matkaan lähdin maaliskuussa 2005 luokkakaverini Jani Pitkärannan kanssa, joka oli tulossa samaan harjoittelupaikkaan. Työharjoittelupaikkani oli Oakland Nursery niminen puutarhakeskus, joka on USA:n 40 suurin taimistomyyrmälä.

Työtehtävät puutarhakeskuksessa ovat varmasti hyvin samanlaisia kuin Suomessa: asiakaspalvelua, kastelua, järjestelyä, siivousta sekä tulevan tavarankulua ja paikalleen laittoa. Toiminnan mittakaava on varmasti vain suurempi kuin suomalaisessa keski- ja taimistomyyrmälässä.

Kevään, alkukesän sekä joulun sesonkiaikoina työkenttiin kuusi päivää viikossa ja ainakin yhdeksän tuntia päivässä. Taukoihin ei

Maija Salovaara Amerikan matkallaan.

juurikaan ollut aikaa ja työntekijöistä otettiin kaikki irti. Amerikkalaiseen työtahtiin sopeutui kuitenkin yllättävän nopeasti, mutta onneksi loppukesän ja syksyn ajaksi palattiin kuitenkin viisipäiväiseen työviikkoon.

Työskentelin taimistolla koko kevään ja kesän ajan ruusuvastaavana. Oakland Nursery on yksi Ohion suurimmista ruusujen jälleenmyyjistä ja koko kesän aikana käsin kulta kulki tuhansia ja taas tuhansia ruusuja. Hyödyllisintä ammattimielessä oli varmasti se, että minun oli tietenkin opeteltava yli 250 eri ruusulajin ja -lajikkeen ominaisuudet.

Mielenkiintoisinta, ja samalla jännittävintä, oli asiakaspalvelu: kysymyksiin vastaaminen vieraalla kielellä oli joskus vaikeaa, mutta heti kun olin oppinut kasvien amerikkalaiset nimet, selvisin yleensä kunnialla. Ohion ilmasto on hieman lämpimämpi kuin Suomessa, mutta silti monet kasveista olivat jo ennestään tuttuja.

Asiakaspalvelutilanteissa vaihdettiin ensin kuulumiset amerikkalaiseen tapaan: Hello, how are you? Eli vapaasti suomennettuna: Hei,

mitä kuuluu? Kukaan ei kuitenkaan odottanut, että vastaisit kysymykseen kertomalla mitä oikeasti on mielessä, vaan tarkoituksena oli vain aloittaa keskustelu. Ruutiinvastaus oli aina: I'm ok! Ihän hyvää. Ketä tahansa vierasta henkilöä oli myös kohteliasta teitillä: miss, ma'am ja sir, neiti, rouva ja herra, sanat tulivat lopulta automaattisesti asiasta puhutellussa.

Todella kiireisistä työtahdistista huolimatta olen onneksi ehtinyt myös katsella hieman ympärilläni. Olen toteuttanut ainakin kaksi unelmaa käymällä Niagaraputouksilla ja Havaijilla, joista ainakin jälkimmäiseen on vielä pakko päästä uudelleen. Onneksi lukuisat valokuvat pitävät muistot tuoreina vaikka toive toteutuisikin vasta joskus hamassa tulevaisuudessa.

Eläminen ei täällä kovin paljoa Suomesta eroa. Suunnilleen samat tuotteet löytyvät kaupan hyllyiltä, tosin hieman edullisempaan hintaan, ja melkein samat tv-ohjelmat pyörivät uudestaan ja uudestaan vastaanottimissa. Olen löytänyt kaukoista salmiakkia ja jopa Pandan-lakrisia. Tietenkin

joitakin tuotteita, joita olen suomalaisena tottunut käyttämään, ei kaupoista löydy kuten rahka, ruisleipä ja tiivistemehu.

Työskentelin Oakland Nurseryssä yhteensä noin yhdeksän kuukautta eli joulukuun 2005 asti. Joulunaika oli täällä oikein kunnollista kutsutjuhlaa, ja joululaulut alkoivat kaikua kaupakeskuksissa kiitospäivän jälkeen jo marraskuussa. Myönnän kaivanneeni niinkin pientä asiaa kuin Joulurauhan julistus, mutta olen silti iloinen että koin Amerikkalaisen joulun.

Uuden vuoden jälkeen minulla koittikin muutosten aika: luokkakaverini Jani lähti takaisin Suomeen, minä muutin yliopistoalueelle Ohion pääkaupunkiin Columbiukseen ja aloitin opiskelun Ohio State Universityssä. Opiskelu oli todella antoisaa, mutta toisaalta myös todella raskasta. Kurssit joille osallistuin olivat mielenkiintoisia sekä työlläitä ja vaadittavien tehtävien parissa kulutin illan, jos toisinkin.

Nyt, kun kotimatka takaisin Suomeen hämmöttää jo noin viikon kuluttua on mielenkiintoista huomata kuinka nopeasti vuosi on mennyt. Tuntuu kuin olisin vasta jokuunen kuukausi sitten astunut epävarmana Grey Hound -bussista 11 tunnin ajomatkan jälkeen Columbiuksen linja-autoasemalle. Tämä vuosi on opettanut minulle todella paljon, ja ainakin sen, kuinka mielenkiintoinen maailma on Suomen ulkopuolella. Ainakin vielä kuitenkin pätee vanha sananlasku: Oma maa paras, muu maa mustikka.

Terveisin
MAIJA SALOVAARA,
sähköposti:
maija.salovaara
@lepaa.hamk.fi

Karvian karjalainen kirkkopyhä

Toukokuun viimeisenä sunnuntaina vietettiin Karvialla jo perinteiseksi tullutta karjalaista kirkkopyhää. Kirkossa saarnasi pastori Mikko Lempinen, joka saarnassaan toi esille myös omat karjalaiset juurensa. Hänen isoisänsä Uno Henrik Lempinen toimi Vpl. Pyhäjärven pappina vuosina 1937-43.

Jumalanpalveluksen jälkeen oli yleisötilaisuus kahvitarjoiluineen seurakuntakodissa. Salintäyteinen yleisö oli koostunut paitsi Karvian karjalaisista myös lähikuntien Karjalaseuroista. Karviassa ei ole omaa Karjalaseuraa, mutta innokkaita karjalaisuuden vaalijoita, joista yksi heistä pyhäjärveläinen Kirsti Hirvonen. Karviassa on paljon hiitolaisia ja yksittäisiä perheitä myös muista pitäjistä.

Pastori Mikko Lempisen isoisä on ollut pappina Pyhäjärvellä.

Kahvinjuonin lomassa kuultiin karjala-aiheista ohjelmaa. Karvian kanttori lau-

loi Kirsti Hirvosen sanoittaman laulun Pyhäjärven veet. Oli runonlausuntaa ja lyhyi-

tä puheenvuoroja muistojen Karjalasta. Heli Yli-Kauhala esitti Evakon laulun ja Lapsen Karjalaa.

Karvian seurakunta on ollut myönteisesti mukana kirkkopyhän järjestelyissä. Kun ensimmäinen kirkkopyhä v.2002 järjestettiin, niin silloinen kirkkoherra Juha Karhulahti toivoi, että tapahtumasta tulisi vuotuinen perinne.

Mutta ennen kaikkea tämä on tärkeä pyhä Karviassa asuville karjalaisille. Kun ei ole omaa seuraa, jonka puitteissa säännöllisesti kokoonnutaan, niin on oma pyhä. Silloin mennään kirkkoon ja ehtoolliselle ja sen jälkeen vietetään yhdessäoloa kuulumisten ja monien muistojen parissa.

SALME RINTALA

Urheilukilpailut osa kihujen ohjelmistoa

Karjalassa 1920-30 luvuilla kihusunnuntaita alettiin viettää pitäjätäpäiväjuhlan, joita suojeluskunnat tai muut paikalliset yhdistykset järjestivät. Näissä, niin kuin muissakin pyhäjärveläisten kesäjuhlissa oli aina urheilukilpailuja. Professori Matti Sarmelan sanoin: "Nuorten miesten aikaisemmat kihujuhlien hevoshurjelut ja tappelut olivat vaihtuneet urheilullisiksi voimainkoitoiksi."

Ja urheilu oli mukana myös sodan jälkeen ensimmäisistä siirtolaisuudessa vietetyistä kihupyhistä lähtien. Ensimmäisinä vuosina kilpailtiin lähinnä köydenvedossa, jossa Pyhäjärven viimeisen kunnanvaltuuston edustajat ottivat mittaa sen pitäjän valtuustosta, jonka alueella Pyhäjärvi-juhlat kulloinkin järjestettiin. Tämä urheilumuoto jäi syrjään, kun 1952 Vammalassa vietettyjen Pyhäjärvi-juhlassa juosti ensimmäistä kertaa pyhäjärveläisen urheiluseura Kaiun muistoviesti.

Juoksun säännöt olivat laatineet entiset legendaariset Kaikulaiset Jalmari Pusa, Juho Pärssinen, Leino Pennanen ja Juho Rautiainen. Osanotto-oikeus kilpailuun oli jokaisella pyhäjärveläisten varsinaisessa sijoituskunnissa toimivalla karjalaseuralla. Kilpailumatka oli 1000 metriä ja viestistä kuljettiin kuusi eri ikäistä henkilöä eri pituisin matkoin. 1957 tuli mukaan naisten 4x100 metrin viestijuoksu. Urheilu oli osana Pyhäjärvi-juhlien ohjelmistoa aina vuoteen 1987. Juhlien pitopaikat olivat vuosien myötä siirtyneet sijoituskunnista kaupunkien ja niissä tuotti vaikeuksia järjestää urheilutapahtumaa.

Juhlien ohjelmaan tuli kuitenkin uutta tilalle. Mukaan tulivat koulupiirien kokoukset, ja sitä seurasivat kyläkirjojen tekijöiden kokoukset.

Viime vuosina on noussut esiin sukututkimus. Juhlissa on pidetty sukututkimukseen liittyviä seminaareja. Pyhäjärveläiset sukuseurat ovat myös yhä enenevässä määrin pitäneet kokouksia kihujen aikana.

Vuonna 1975 Nokialla pidetyistä juhlista lähtien on ohjelmassa ollut ilmatat. Ja sekin on tavallaan kihuperrinnettä. 1900-luvun alussa tanssi oli yleistynyt ja nuoret, jotka halusivat myös juhlaa kihuja, järjestivät eri pitäjissä kihusunnuntain tansseja. Aina ei tarvittu tanssila-

vaa, vaan nurmikentällä tai sillan kannella tanssittiin sen ajan "hittejä" katrillia ja pistotanssia. Pyhäjärvellä kirkolta palatessa oli monin paikoin kyläkunnittain illalla "kaleenat". Ohjelmallinen ilmatatilaus kuului

vakiona ennen sotia pyhäjärveläisten kihusunnuntain viettoon.

Tämä meidän pyhäjärveläisten kihupyhä on todella vuosisatoja vanha perinne, aina katolisuuden keskiajalta asti. Vuosien myötä sen

viettotavat ovat muuttuneet. Yksi asia on muuttumaton. Se on meidän oma kirkkopyhä ja silloin mennään joukkola kirkkoon. Juhlisiin liittyvän muun ohjelman myötä tavataan ystäviä, tuttuja ja sukulaisia. Iloitaan yhdessä

juuristamme, entisestä kotiseudusta ja sen moni-ilmeisestä kulttuuriperinteestä.

SALME RINTALA

Muistona entisistä kihusta on ohessa lehtemme entisen vastaavan toimittajan Martti

Tenkanen muistelmia hänen urheilusaavutuksestaan Sakkolan kihussa vuonna 1930. Teksti ja kuva Tenkanen teoksesta *Kirjeeni Sinulle*.

Kihu ja raju kilpa

Tulee kesä Sakkolan kuuluneen kihuneen, jonne kansaa saapuu tuhattamäärin kautta itäisen Karjalan kannaksen, omasta pitäjästä, Raudusta, Valkjärveltä, Pyhäjärveltä ja Räisälästä.

Heitä sopii kirkkoon vain murto-osa. Hevospuomit ja petäiköt ovat täynnä valjärven kiesien eteen valjastettuja hevosia.

Punaisen ja pyöreän kellotapulun luona ristiin leikkaavat tiet kuhisevat tuonne ja tänne kulkevia nuoria. Osa neitosista on värikkäissä, huomiota herättävien kauniissa kansallispuvuissa.

Kellotapulista vasemmalla, Sortanlahteen vievän maantien varrella olevalla nurmikkoaholla käy vilkas pulla- ja limonadikauppa.

Mutta kaksikerroksisen Valistustalon luona häärivät jo kiireellä kilpailujen järjestäjät. He merkitsevät pussista ripoteltavalla kalkkijauholla juoksu, hyppy, ja heittopaikkoja. Heti jumalanpalveluksen päätyttyä alkavat kesän huomatuimmat paikkakunnan urheilukilpailut. Kilpailun huippukohtana on 1500 metrin juoksu. Ilmoittautuneiden sijaan osanottajaksi.

Valkoisella kalkilla ripoteltu lähtöviiva on Valistustalosta hiukan Kurikkalaan päin olevalla kärrytieellä, johon ei enää paista aurinko. Muuten sää on kesäisen lämmin, mutta lähtöviivalla varjostossa mieluista viileää.

Kun lähtettäjä on kuuluttanut ensin paikoilleen – valmiina – hiljentyä juoksjointien pitkä rivi etunojaan. Lähtölaukauksen pamahdettua pyrähtää osa heistä kuin kahdeksallegalle metrille, heidän joukossaan akateemisissa kilpailuissa kunnostautunut Väinö Sares.

Olen nähnyt hänet sekä

Pyhäjärven Voimistelu- ja Urheiluseura Kaiun Saapun osaston kesäkiisojen osanottajia 1932. Seisomassa vasemmalta oikealle: Ensio Pärssinen, Armas Kukko, Anselmi Tihveräinen, Nestori Pusa (moniottelija, hiihtäjä ja eräaseen aikaan Kannaksen paras pyöräilijä), Urho Rasilainen ja Martti Tenkanen. Istumassa urheilijoista veljekset Eino ja Olavi Kukko, yleisöstä Juho Kotti. Eri lajien voittajia: Pusa, Rasilainen ja Tenkanen, joista viimeksi mainittu osallistui 1500 m juoksuun.

talven laduilla että kesän kilpaktentilla. Ja aina hän aiheutti pienestä koostaan huolimatta huolta suuremmille. Kovan alkuvauhdin takia jättäydyn ensin melkein joukon viimeiseksi.

Kilparatamme on santapäälysteinen, kovaksi polkeentunut maantie ja ta-

voitteena kirkonmäen kellotapulien ympäri. Sen ympäri päästyämme alkaa loppumatka. Paluumatkan alussa olen jo karkureitten kintereillä. Edelläni on vain muutamia juoksijoita. Ravattuumme vanhan hautausmaan kivaiden viera ja päästyämme pyhäjärve-

läisten petäikön kohdalle olen jo ensimmäisenä. Mutta kantapäälläni rapisevat uhkaavana Väinö Sareksen piikkarit.

Näin juoksemme edelleen. Tuntuu uskomattomalta, että voittaisin hänet. Sillä tiesin, että maamme parhaimmiston kuuluvana pikahiihtäjänä hän ei tule keskeyttämään. Odotan häneltä voimakasta loppuvetoa. Mutta uskon pystyväni itsekin pitkään loppukiriin.

Avaan yllättäen jo kaukana maalista voimavarojeni kaikki pellit. Nopeutan vauhtia äärimmilleen. Juoksen ja juoksen. Yleisö hämmästyy nähdessään minut – juoksuraudoilla tuntemattoman nuorukaisen – johtavan ennen Saresta ja alkaa huiskuttaa nenäliinojaan, huutaa ja hurrata, toiset Sarekselle, toiset

minulle.

Näkyv punainen seuratalo ja sen takana valkoinen maaliviiva. Kuulen jo selvästi, että Väinö Sareksen piikkarit eivät enää rauska takanani. Saavun maaliin – voittajana. Itsekin ihmeen kokeneena.

Kilpailu oli kireä ja toiseksi tullut Sares kiirehti onnittelemaan. – Kiitos! Se oli hieno juoksu. Sinä teit siitä sellaisen. Elän silmänräpäyksen kilpaurani siihen asti suurinta hetkeä. Puolentoistavuoden ponnisteluni on tuottanut toivomani tuloksen: - Olen voittanut sakkulaiset! Ja joka voitti heidät hiihdossa ja juoksussa, sai lähteä kilpailemaan kauemmaksiin maakunnassaan ja maassaan – minäkin alle kaksikymmenvuotiaiden sarjassa.

MARTTI TENKANEN

Sakkolan Valistustalo, monien kilpailujen ja juhlien keskus, myös pyhäjärveläisille.

Ratapölkyn tarina

Vpl. Pyhäjärvi-lehdessä 4/2006 ollut artikkeli "Pyhäjärveläiset metsät antoivat rahaa ja leipää" kirjoitti äitini Hilja Hinkkasen, 92 v., muistelemaan isänsä Aapram Äikiän (s. 1870) tekemiä ratapölkkyjen valmistamista ja niiden kuljettamista Rotjanlahdesta Pyhäjärven asemalle 1920-luvulla.

Rotjanlahden tavallisten metsäpölkkyjen sijaitsevat Kuoppalammille mentäessä Siikaniittyjen takana. Isä hakkasi ratapölkkyt metsässä valmiiksi kahdelta sivulta tasaiseksi

veistettynä. Työ oli raskasta ja hikistä talvikauden työtä. Flanellipaita oli tuolloin verratun alusasu.

Kuljetusmatkaa metsästä asemalle oli noin seitsemän kilometriä. Matkalla isä istui reessä turkki päällä, jotta olisi pysynyt lämpimänä. Matkareitti kulki metsästä Rotjanlahden kylän kautta Keljanlahdelle, edelleen lahden yli Lahnavalkaman Hinkkasten pihapiiriin ohi Katilan kautta Pyhäkylään, jossa laskeuduttiin pappilan rannasta jälleen jäälle suun-

tana aseman ranta. Täällä kuorma purettiin edelleen käsiteltäväksi. Työpäivän aikana isä ehti tehdä kaksi kuljetusta asemalle, mutta tuli työpäivälle pituuttakin.

Raskas työ vaati myös ravitsevan eväsnoksen. Kotona valmistettiin kala- ja lanttukukkoja eväiksi. Varsinkin lanttukukko oli nykyistä olennaisesti rasvaisempi. Lantujen joukkoon laitettiin kunnan lihanpanos, jotta energian saanti oli turvattu koko päiväksi. Voita laitettiin myös mukaan, mutta säilöntä-

tapa oli tavanomaisesta poikkeava. Ruisleipään leikattiin veitsellä "hattu". Leipäin sisusta koverrettiin ontoksi ja voi laitettiin tilalla. Hattu päälle ja niin voin säilyvyys oli turvattu. "Taatusti puhdasta voita", totesi äitini. Hyvää oli myös leivän jäljelle jäänyt sisusta voin kostuttamana.

Tällainen tarina lienee ollut tuttu monessa muussakin 1920-luvun pyhäjärveläisessä talossa.

KAUKO HINKKANEN

Kuolleita

Sisarussarjan viimeinen

Pyhäjärvellä (Vpl) syntyi Eeva Matintytär os. Tomperille (s.1880) ja Antti Antinpoika Nokelaiselle (s.1881) lapsikatraan viimeisenä Aarnepoika vuonna 1916. Lapsia oli kotitaloon syntynyt kuusi ennen Aarnea, mutta viisi heistä oli elossa Aarnen nähdessä päivänvalon. Lapset olivat ikäjärjestyksessä Sulo s.1904, Arvid s. 1906, Matti s. 1908, Siiri s. 1911 ja Ester s. 1914.

Uudet kotipaikat sodan jälkeen löytyivät Aarnelle

vanhempineen Alastaron Hanhijoelta ja Matti-veljen perheelle Savonlinnan Oravista. Sukulaisia tavattiin karjalaisen hengen mukaisesti sukujuhlissa, niin iloissa kuin suruissa. Allekirjoittaneen ukki oli Aarnen isovelji Matti. Matti-ukki kertoi lapsenlapsilleen myös lapsuusaistoistaan luovutetun alueen Karjalassa, mutta lapsen mieleen ne eivät tah-
toneet jäädä kun olivat niin kaukaista historiaa. Vasta vanhemmalla iällä kiinnos-

tus juuria kohtaan on saanut vallan ja tarkoitus oli haastatella viimeistä Pyhäjärvellä syntynyttä sukulaistani, mutta myöhästyin.

Sain tiedon Aarnen matkan päättymisestä, hän oli nukkunut ikuiseen 23. 5. 2006. Aarne oli viimeiseen saakka toimelias ja odotti kovasti kesää sekä uintireissuja Savonlinnassa isäni luona. Aarnen opastuksella isäni Tapio Nokelainen (syntynyt Kurkijoella) oli saanut tutustua maisemiin entisillä koti-

seuduilla ja isäni onkin jo jatkanut kotiseutututetuden jatkamista, viemällä omat lapsensa synnyinseuduilleen.

Aarnen opin tuntemaan paremmin vasta viimeisinä vuosina ja tavatessamme hänestä jäi aina positiivinen mielikuva. Aarnen positiivinen elämänsenne ja iloinen mieli jäivät muistoksi saat-
taessamme häntä iäisyysmatkalle.

Aarnen muistoa kunnioittaen

ELLA PURANEN

Kerttu Huuhka, monitaitoinen kiskosaarelainen

Kerttu Mirjam Huuhka (1915–2006), Enkkuan Kiskosaaren kasvatti, sai elää pitkän ja värikään elämän. Vuonna 1945 Emilia Pärssin kirjoitti Enkkuan nuorisoseurasta laatimassaan kronikassa hänestä näin:

Huuhkan Kerttu saaresta ain seuran hommiin jousi. Vaikk'oli paljon kiireitä, hän niihin kyllä jousi.

Lotissa ja martoissa sai hän innoin toimia. Seuran työtkin aikaa vei, vaan hällä riitti voimia.

Emme tiedä, millaisia suunnitelmia ja haaveita Albertiina ja Tuomas Huuhkan tarmokkaalla esikoistyttylälä oli mielessään Pyhäjärvellä 1930-luvulla. Selvää sen sijaan on, että ne saivat jäädä, kun tuli sota. Kerttu oli viimeisiä siviilejä, jotka Enkkuasta talvisodan alettua lähtivät. Oli odotettava jäiden vahvistumista, jota kiskosaarelaisten lehmät saatiin turvaan. Kerttu muisteli-
kin muun muassa sitä, kuin-

Kerttu Huuhka.

ka hän oli laittanut jouluaterian sotilaille. Karjankuljetusmatkan vaiheet hän muisti tunnin tarkkuudella. Monien vaiheiden jälkeen Huuhkat asettuivat Hämeenkyröön. Kerttu sai työtä Hämeenkyrön Osuuskau-
palta, ensin leipomosta ja sitten, välillä sairaalan keittiössä työskenneltyään, kahvilasta. Siellä hän toimi pit-

kään myös emäntänä. Osuuskaupan palveluksessa hän oli eläkeikään asti.

Kerttu oli ihminen, joka osasi, paljon sellaistaakin, mikä muille oli vaikeaa. Hän oli ruokamestari ja vastasi sekä työssään että vapaa-ajallaan lukuisista juhlarjärjestelyistä. Hämeenkyrössä pidetyillä Pyhäjärvi-juhilla Kerttu oli useamman kerran johtamassa tarjoilupolta. Luonnollisesti hän hallitsi perinneruokien teon. Hän oli pitkään mukana muun muassa karjalanpiirakkataloissa, joita Hämeenkyrössä pidettiin lähetyksmyyjäisten alla. Hän selvisi myös erikoisemmista tehtävistä, kuten jäniksen käsittelystä ja lampaan keritsemisestä.

Kertun käsitöitäidoista saa yhä iloitia koko Hämeenkyrön seurakunta, sillä hän on nylpännyt suuren osan kirkkokeskiöiden pitseistä. Kerttu antoi linjoja usein myös lahjaksi ystävilleen. Hän oli taitava kutoja ja osasi neuvooa toisiaakin vaikkapa loimen kangaspuihin laittamisessa. Hänen erityinen

ohjausalsansa oli kuitenkin toinen: nuorisoseura oli kouluttanut hänet tanhuohjaajaksi. Kertun johdolla tanssittiin monet rihamurulat ja sottiisit. Hämeenkyrön nuorisoseurassa Kerttu myös näytteli.

Matkailu oli Kertulle mieluista. Kaikkein paras matka saattoi olla se, kun hän viimein kesällä 1991 pääsi taas soutamaan Kiskosaareen. Matkoista ja monesta muusta oli kuitenkin vähitellen luovuttava, kun jalat alkoivat väsyä. Kerttu oli viimeiset vuotensa koko lailla sidottu kotiinsa Papintielle, mutta oli onnellinen kun veltensä lesken Irjan, kotipalvelun ja ystävien auttamana saattoi asua itseksensä. Kirkas järvi ja oimintakeinen huumorintaju säilyivät loppuun asti. Vielä maaliskuun puolivälissä Kerttu itse kutsui ystäviään 91-vuotiskahveilleen.

Kerttua muistelivat

MARKKU PUSA JA KAROLIINA LOIMUSALO toisen polven enkkulaiset

Merkkipäiviä

Arvo Ijäs

91 Arvo Ijäs, kahden sodan veteraani kotisiin Rotjanlahdesta vietti 27.05

Huittisissa 91-vuotis syntymäpäivää. Pirteän ja ryhdikkään Arvon kotona me sukulaiset ja ystävät saimme nauttia mukavasta juhlahetkestä muistellen menneitä vuosikymmeniä munavoipäirakoiden kera. Nuori Eveliina oli hyvin kiinnostunut Arvon pitkästä kokemuksesta hevosten kasvattajana. Vanha ystävä ro-
vasti Eino Lehtisaari piti kauniin juhlapuheen todeten Arvon pitkän elämän varrella olleen useita jopa historiallisia tapahtumia, niin iloisia kuin surullisia.

Martta-puolison posnukminen vuosi sitten oli suurin muutos elämässä.

Lauloimme kaikki yhdessä kesäisen Suvi-virren toivot-
taen Arvolle onnea ja ter-

Arvo Ijäs.

veyttä tuleviin vuosiin.

Pastori Rauno Herranen onnitteli myöhemmin päivänsankaria ja hyvä ystävä pastori Jaakko Lehtimäki vaimonsa kanssa kävi onnitelukyynnillä kukkien kera.

Arvon omat hoitajat muistivat häntä monin kukkasin sekä veteraanien myöntämä kuntoutuksen juhlistivat syntymäpäivää.

PAULA ÄIKÄS

95 vuotta täyttää 15. 7. Helmingissä Amalia Juvonen o.s. Ukkonen, syntysin Vpl. Pyhäjärvi Ylläppää ja lähti evakkoon Enkkualta.

75 vuotta täyttää 12. 6. Raisiossa Helvi Kuosmanen o.s. Tuohiluoma, syntysin Pyhäjärven Rotjanlahdelta. Matkoilla.

Valmistuneita

Matti Tapio Huovinen on suorittanut matkailu-ravitsemis- ja talousalan ammat-
tikorkeakoulututkinnon palvelujen tuottamisen ja johtamisen koulutusohjelmassa Turun ammattikorke-

koulussa 31. 5. 2006 ja on oikeutettu käyttämään tutkint-
tonimikettä restonomi.

Matin vanhemmat Osma ja Leena-Maija Huovinen. Isovanhemmat Eino ja Maria Huovinen Tielammilla.

Ylioppilaita

Kevään ylioppilaita julkaitaan ensi lehdessä, joka painetaan 29. 6. Tiedot kirjallisenä tai sähköpostissa toimitukseen.

Täydennämme viime lehdessä ollutta tietoa. Onnittelut Siviälle 80-vuotispäivän johdosta Kanada! Siviä on kolmilapsisen sisarusparven nuorin. Sisaruksista Alina ja Toini asuvat Suomessa. Kuvassa olivat Siviä Budd (vas.) ja Esteri Ilola Niagaran putouksilla vuonna 1989.

kirjat

Kirjautuus

LC Kauvatsan perinnetoimikunta on toimittanut kirjan "Karjalaisia Kauvatsalla, Kauvatsan karjalaisten siirto-
vaiheita". Toimikunta on tehnyt mittavan työn kerätessään tietoja nauhalle ja kirjoitelmien muodossa. Toimikunta toteaa, että aika on tehnyt tehtävänsä. Monien edesmenneiden kokemukset ovat jääneet taltioimatta.

Teoksessa on tallennettu Kauvatsan karjalaisen siirtoväen vaiheita. Kirjassa eri henkilöt kuvailevat omalla persoonallisella tavallaan niitä kokemuksia, joita he ovat läpikäyneet talvi- ja ketosodan aikana. Kirja kertoo myös niistä tuntemuksista, joita kauvatsalaisilla oli vastaanottaessaan siirtolaisia sodan jaloista. Mahtuupa joukkoon muistikuvia inke-

riläisistä ja kokemuksia karjalais-satakuntalaisista avio-
liitoista.

Kirjan lopussa on tilastotietoa siirtoväen lukumäärästä Kauvatsalla ja Turun ja Porin läänissä vuosilta 1944 – 49. Teos on mielenkiintoinen kooste siirtolaisväestön elämänvaiheista sodan aikana ja välittömästi sen jälkeen. Kirjan avulla lukija voi yhdistellä niitä tiedon murusia, jotka ovat kenties jääneet pimentoon oman perheen ja suvun kohtaloista si-
joittuessaan uusille asuin-
joille.

Kirjaa myy perinnetoimikunnan jäsen Heikki Rukanen, Yttiläntie 315, 32920 Kauvatsa, puh. (02) 556 1059. Kirjan hinta on 25 euroa + toimituskulut.

KAUKO HINKKANEN

Konnitsan kuvakirja

Kyläkirja Vpl Pyhäjärveltä valmistuu kolmen vuoden työn tuloksena ja tulee jake-
luun sekä myyntiin Pyhäjärvi-juhlassa Huittisissa 15.-16. heinäkuuta 2006.

Kirja sisältää valokuvia ja kirjoituksia elämästä Konnitsassa ennen toista evakomatkaa. Kirjoituksissa on kerrottu asukkaista ja heidän elämänvaiheistaan. Kirjassa on vuosien 1939-1943 tietojen perusteella koottu asukasluettelo, johon on merkitty tiedossa olleet syntymävuodet. Uudistetun liitekartan etusivulle on numeroitu ne talot, joiden isännät mainitaan takasivun luettelossa.

Kirjan ytimen muodostavat noin 30 kertomusta ja

300 valokuvaa. Arvokkaana osana ovat koulukuvat, joita otettiin Konnitsan kansakoulussa keväeseen 1939 asti. Kirjan lukija löytää niistä sukunsa jäseniä, sillä noin vuodesta 1925 alkaen suuri osa henkilöistä on voitu tunnistaa ja nimetä. Sukututkija voi hyödyntää luetteloiden tietoja

Kirjan ulkokansiin on otettu kaksi ilmakuvaa vuodelta 1992, jolloin kylän keskusta oli siirretty kylän taloja kolhoisistoväen asuin-
noiksi. Takakannen sisällä on karttakuva Konnitsan

lahjoitusmaahovin tiluksista kertomassa meille vieraan isännän vallasta kotikylässämme 1700-1800-luvuilla.

Arkeologi Kerkko Nordqvist kertoo mielenkiintoisella tavalla esihistoriallisen ajan elämästä ja luonnonoloista kotiseudul-
lamme.

Tämä on kirja Konnitsan kylän alueesta, elämästä ja asukkaista kiinnostuneelle lukijalle, jopa opas oman suvun asuinseudulle.

Kirjoja toimitetaan 17. 7. 2006 alkaen hintaan 35 e/kpl + postikulut. Niitä voi tilata osoitteella: Seija Lintula Mäyrätie 16, 33430 VUORENTAUSTA. Puh. (03) 344 3032

Palkittuja

Toini Pelkonen Vihdin Nummelasta (s. 1919 Pyhäjärven Porsaanmäen kylässä, o.s. Vesikko) on saanut kunni-
namainnan Kuka maatasi puolustaa -kilpakeruussa.

Lisätietoja keruun tulok-
sista SKS:n kotisivulla <http://www.finlit.fi/kra/keruut/maapuolustustulos.htm>

Palkintokuvassa Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran juhlasalissa 17. 5. Toini Pelkonen. Kuva: SKS KRA, Mil-
la Vauhkonen.

Pyhäjärveläisnuoria Kanneljärven ja Räisälän kansanopistoissa

Kansanopistoaste tuli 1800-luvun lopulla Suomeen Tanskasta. Tavoitteena oli kansan, erikoisesti maaseudun sivistystason kohottaminen. Ensimmäiset neljä suomenkielistä kansanopistoa perustettiin 1892. Kanneljärven kansanopisto perustettiin 1894 ja Räisälän kansanopisto 1908. Itä-Kannakselle oli jo parinkymmenen vuoden ajan hankittu kansanopistoa, mutta varojen puutteen ja paikkaerimielisyyksien takia hankke ei viivästy. Viimein, sivistystyöntekijänä tunnettu Juho Lallukka v. 1908 julkisti: "Mie ja mei Mar päätettiin, jot myös perustettua kansanopisto Räisälä ja pietää se yllä". Ylläpitoon osallistui sittemmin myös valtio ja naapurikunnat, mm. Pyhäjärvi-Räisälän kansanopiston johtajana vuosina 1926-1940 oli pyhäjärveläissyntyinen fil. maisteri Väinö Kaasalainen.

Näistä kansanopistoista tuli pyhäjärveläisille nuorille suosittu opinahjo. 1900-luvun alkupuolella käytiin yleensä vain kansakoulu, vaikka opintihalua olisi ollutkin. Eivät kaikki halukkaat päässeet kansanopistoonkaan, synnän kodin varattomuus, tai se, että nuoren työpanosta kodissa välttämättä tarvittiin. Myöhemmin onnekkaita pääsivät maamies- tai emäntäkouluihin. Pyhäjärveltä käytiin ensin omalla pitäjällä eli Konnitsan maamieskoulussa ja kun se koulun tulipalon takia lakkautettiin, mentiin Ylä-Vuoksen maamieskouluihin. Lähin emäntäkoulu oli Petäjäjärven emäntäkoulu Sakkolassa. 1920-luvulla tulivat uusina, myös suosittuina kansanopistoina Sairalan evankelinen kansanopisto ja Jaakkiman kristillinen kansanopisto.

Sain taannoin käsiini Mika Purasen antikvaarilöytöön kirjat Räisälän kansanopiston vaiheista 1908-1958, kirjoittanut Heikki Isolauri ja Kanneljärven Kansanopisto IV 1894-1954, julkaisija Kanneljärven Kansanopiston Toveriliitto. Molemmat opistot jatkavat toimintaansa edelleen. Kanneljärven opisto Lohjalla ja Räisälän opisto Kokemäellä. Kirjoja oli kiinnostavaa selata, ja hämmästyin, miten paljon matrikkeli-luettelossa oli Pyhäjärvellä syntyneitten nimiä. Innostuin keräämään nimet ylös, ja arvelin, että nimiluettelo kiinnostaa lehtemme lukijotakin. Moni löytä sieltä vanhempansa, isovanhempansa, sukulaisensa tai entisen "omankyläläisen" nimen. Senkin huomasi, että opistoa on käyty suvuttain, eli kuten enoni perheessä. Kun he, Antti ja Aili Ijas "löysivät toisensa" Sairalan evankelisessa opistossa, he päättivät, että lapsensa käyvät saman opiston, ja niin päätös toteutuikin viiden lapsen kohdalla.

Kanneljärven ja Räisälän kansanopistoissa opiskelleet pyhäjärveläiset lukuvuositain vuodesta 1899 vuoteen 1939

Räisälän kansanopistossa. Vasemmalta Aino Roininen, Maikki Kajander, Tyne Kukko, Liisa Federley ja Kaisa Kukko. Toinen oikealta Aino Musakka. Kuva: Rauno Federleyn arkistot.

Kanneljärven kansanopisto lukuvuosi 1899-1900 Matti Toivainen, s. 23. 11. 1881, lv 1901-02: Heikki Naskali s. 30. 10. 1874, Tuomas Toivainen s. 2. 12. 1883, lv 1902-03: Matti Kinnari s. 17. 8. 1883,

lv 1905-06: Aino Maria Kekäläinen s. 28. 4. 1887, lv 1906-07: Simo Naskali s. 6. 3. 1887, Yrjö Pusa s. 14. 2. 1885, Urho Vanhanen s. 24. 6. 1886,

lv 1907-08: Maria Happonen o.s. Pohjolainen s. 19. 4. 1888, Anna Marila s. 15. 8. 1889.

Räisälän kansanopisto lv 1908-09: Maria Pärssinen s. 19. 12. 1888, Helena Timonen s. 14. 4. 1889, Ellida Sofia Törnä s. 8. 2. 1891,

lv 1909-10: Helena Silvasti o.s. Kaasalainen s. 14. 5. 1889, lv 1910-11: Aarne Vilho Korhonen s. 16. 11. 1891, Katari Pätäri o.s. Pärssinen s. 2. 9. 1891,

lv 1911-12: Selma Hakkarainen o.s. Toivainen s. 25. 5. 1895, Aino Elina Mattila, o.s. Toivainen s. 24. 12. 1892, Liisa Pietarinen, o.s. Savolainen s. 1. 11. 1889, Siiri Maria Savolainen o.s. Kajander s. 7. 6. 1892, Kaisa Toivainen o.s. Kekki s. 24. 6. 1894 Räisälä (Vilho Toivaisen puoliso), Liisa Viitala o.s. Leppänen s. 30. 10. 1894,

lv 1912-13: Anna Kaija o.s. Pärssinen s. 22. 5. 1893,

lv 1913-14: Viljo Albin Hämmäläinen s. 21. 6. 1898, Hilma Maria Lemola, o.s. Vanhatalo s. 2. 2. 1889, Eeva Määttä s. 16. 9. 1892, Maria Puputti s. 30. 9. 1895, Armas G.A. Rönneberg s. 9. 3. 1897, Iida Viskari o.s. Laamanen s. 22. 1. 1896,

lv 1914-15 Mauno Puputti, s. 22. 2. 1898, Antti Pusa, s. 6. 8. 1898, Juho Jalmari Pusa s. 18. 8. 1895, Viljam Pusa, s. 1. 6. 1896, Maria Suutari, o.s. Pulakka, s. 17. 6. 1894, Helena Vanhatalo, o.s. Karonen, s. 25. 4. 1898.

Kanneljärven kansanopisto, lv 1915-16, Martti Ritvola (ent. Grönberg) s. 16. 4. 1898. Räisälän kansanopisto lv 1915-16, Helena Kaasalainen s. 3. 1. 1899, Liisa Maria Nas-

kali, o.s. Pärssinen s. 14. 5. 1895, Selma Pusa s. 1897, Väinö Pusa s. 15. 7. 1897,

lv 1916-17: Maija Kekki, s. 9. 5. 1898, Matti Kuisma, s. 18. 3. 1899, Tuomas Emmanuel Nikkanen, s. 19. 8. 1897, Elisa Pulakka, s. 1. 6. 1896,

lv 1917-18: Matti Hinkkanen s. 14. 10. 1898,

lv 1918-19: Helena Pulak-

ka, s. 1. 5. 1900, Varpu Matilda Rastas, o.s. Kaasalainen, s. 21. 1. 1900, Aleksanteri Viskari, s. 15. 1. 1899.

Kanneljärven kansanopis-

to lv 1919-20: Olga Pusa, s. 4. 4. 1900.

Räisälän kansanopisto lv 1919-20: Liisa Federley, s. 27. 3. 1897, Hilja Helena Hinkka-

nen, o.s. Ihalainen, s. 27. 2. 1898 (Sakkola), Helena Hä-

mäläinen, o.s. Kukko, s. 20. 3. 1900, Urho Kilpinen, s. 2. 8. 1902, Alma Nieminen, s. 24. 9. 1895, Impi Puusniekka, o.s. Toivainen, s. 16. 5. 1899, Anna-Maria Tuohiluoma, o.s. Rampa, s. 1. 8. 1895.

lv 1920-21: Aino Hatakka, o.s. Pärssinen, s. 25. 2. 1901, Hilda Kaasalainen, s. 25. 8. 1902, Helmi Helena Nikki, o.s. Pärssinen, s. 24. 2. 1903, Eeva Pärssinen, s. 24. 3. 1899, Anna-Maria Seppä, o.s. Eeva, s. 9. 4. 1897, Elsa Timoteja, o.s. Pärssinen, s. 14. 4. 1904.

Kanneljärven kansanopis-

to lv 1921-22: Yrjö Savolai-

nen, s. 20. 8. 1892.

Räisälän kansanopisto lv 1921-22: Hilja Hanna Mat-

kainen, o.s. Hatakka, s. 5. 8. 1904, Hilja Maria Määttä, o.s. Hupponen, s. 23. 9. 1903, Liisa Nässi, s. 8. 11. 1897 (In-

kerissä) Jaama?, Aino Talon-

poika, o.s. Puputti, s. 2. 9. 1902.

Kanneljärven kansanopis-

to lv 1922-23: Loviisa Patrak-

ka, o.s. Pulakka, s. 16. 11. 1901 (Sakkola).

Räisälän kansanopisto lv 1922-23: Vappu Inkinen, s. 8. 1. 1901, Anna Helmi Kopo-

nen, o.s. Pulakka, s. 11. 11. 1905, Anna-Liisa Pakarinen, o.s. Inkinen, s. 3. 11. 1902.

Kanneljärven kansanopis-

to lv 1923-24: Impi Nenon-

nen, o.s. Inkinen, s. 14. 12. 1905.

Räisälän kansanopisto lv

1923-24: Brynolf Hämmäläinen, s. 16. 8. 1907, Heino Hämmäläinen s. 14. 1. 1906, Hilja Maria Kukko, s. 5. 9. 1906, Aino Laamanen, s. 12. 11. 1908, Arvi Luukkanen, s. 31. 3. 1906, Elina Rauhio, o.s. Pohjolainen, s. 26. 5. 1905, Siiri Tyynelä, s. 2. 7. 1901.

lv 1924-25: Selma Henttonen, o.s. Mustonen, s. 22. 3. 1905, Maria Karvonen, s. 8. 6. 1908 (Inkerissä), Emilia Pärssinen, s. 12. 5. 1906.

lv 1925-26: Aino Javanainen, o.s. Mustonen, s. 22. 3. 1908, Juho Kuparinen, s. 19. 8. 1907, Heikki Pulakka, s. 26. 8. 1907.

lv 1926-27: Anna-Liisa Kaasalainen, o.s. Laamanen, s. 12. 2. 1911, Eeva Kukko, o.s. Mylläri, s. 28. 1. 1910 (Inkerissä), Toivo Kustaa Kukko, s. 6. 6. 1908, Väinö Johannes Kukko, s. 27. 9. 1909, Henrik Johannes Paukku, s. 18. 8. 1907, Hilja Pärssinen, s. 17. 4. 1908, Helena Viskari, o.s. Hatakka, s. 14. 4. 1909.

lv 1927-28: Aaro Oskar Hankkila, s. 1. 7. 1908, Impi Aale Hartikka, s. 28. 1. 1909, Aino Hedvig Kaasalainen, o.s. Herra, s. 28. 8. 1907, Arvi Kaasalainen, s. 23. 3. 1910, Juho Kaasalainen, s. 24. 9. 1909, Onni Kaasalainen, s. 31. 12. 1913, Tauno Yrjö Rahkjärvi (ent. Nännimäinen), s. 15. 4. 1915, Selma Kaikkonen, o.s. Henttonen, s. 3. 7. 1911, Tyne Elisabeth Rasilainen, s. 10. 4. 1913, Emilia Tanninen, o.s. Toivainen, s. 25. 4. 1913.

lv 1928-29, Heikki Herra, s. 31. 3. 1909, Alma Riitta Kaasalainen, s. 25. 8. 1911, Hilja Liisa Palin, o.s. Leppänen, s.

lv 1932-33, Kerttu Alhvik, o.s. Huuhka, 22. 5. 1915, Selma Helena Henttonen, s. 24. 12. 1911, Nestori Johannes Kaasalainen, s. 14. 2. 1915, Olli Kaasalainen, s. 31. 12. 1913, Tauno Yrjö Rahkjärvi (ent. Nännimäinen), s. 15. 4. 1915, Selma Kaikkonen, o.s. Henttonen, s. 3. 7. 1911, Tyne Elisabeth Rasilainen, s. 10. 4. 1913, Emilia Tanninen, o.s. Toivainen, s. 25. 4. 1913.

lv 1933-34, Linda Jukka,

lv 1937-38, Helmi Aili Forsberg, s. 26. 9. 1919, Hellin Kyllikki Kekki, s. 1. 8. 1918, Severi Mustonen, s. 17. 8. 1920, Aino Annikki Naskali, o.s. Kaasalainen, s. 18. 10. 1918, Tauno Tuomas Nokelainen, s. 28. 6. 1918, Paavo Matias Risku, s. 22. 5. 1919, Lempi Maria Siiskonen, o.s. Lehtikol-

nen, s. 1. 6. 1919, Elsa Maria Turkia, o.s. Tikka, 3. 7. 1918.

lv 1938-39, Kerttu Heiska-

nen, o.s. Pylvänäinen, s. 15. 6. 1922, Laura Maria Huotari, o.s. Pakarinen, s. 6. 6. 1920, Aura Johanna Hynninen, s. 25. 5. 1920, Aura Kaasalainen s. 10. 3. 1918.

Kansanopiston käyneistä heidän kotikylänsä sai useimmiten aktiivisia osallistujia nuorisoseura- ja marttatyöhön, osuustoimintaan tai muuhun yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Joillekin opisto oli innostajana jatko-opiskeluun, em. kierto-

koulun tai kansakoulun opettajiksi. Tiedämme, että kaksi heistä, Jalmari Pusa ja Nestori Kaasalainen, olivat jopa kansanedustajina.

Muinaakin vuosikymmeniä ja useissa eri kansanopis-

toissa on pyhäjärveläisnuoria ollut opiskelemissa, ja kaikilla heillä on opisto-aikea mieluissa muistossa eri-

laisten tietojen ja taitojen antajana ja ennen kaikkea

henkisenä kasvupaikkana.

ANNA-LIISA HEIKKILÄ

Kanneljärven kansanopisto _ vapaan valistustyön vaikutusvaltainen keskus. Opiston viimeinen johtaja Erkki Paavola toimi Karjala-lehden päätoimittajana ja myöhemmin Karjalan Liiton varapuheenjohtajana. opisto siirtyi sodan jälkeen Lohjan maalaiskuntaan, jossa se yhä jatkaa toimintaansa.

1. 2. 1904, Martta Ester Partanen, o.s. Paukku, s. 4. 1. 1909.

lv 1929-30: Aino Leo Fors-

berg, s. 19. 1. 1911, Iida Ka-

tariina Herra, o.s. Mentu, s.

18. 10. 1913, Aune Huotari,

o.s. Paganus, s. 4. 7. 1913, Sai-

mi Katariina Järvi, o.s. Äijö, s.

28. 1. 1912, Anna Kaasalai-

nen, o.s. Kekki (Sakkola), s.

23. 8. 1910, Maria Keskinen,

o.s. Ihalainen, s. 6. 12. 1906,

Selma Maria Lamppu, s. 10.

8. 1911, Hilja Maria Pärssi-

nen, o.s. Kiiveri, s. 5. 6. 1911,

Maria Pärssinen, o.s. Savolai-

nen, s. 27. 6. 1912, Helena

Rampa, o.s. Nokelainen, s. 11.

4. 1911, Emma Sotti, o.s. Ju-

vonnen, s. 17. 10. 1911, Liisa

Tomperi, o.s. Henttinen, s.

17. 7. 1913, Helmi Äikäs, o.s.

Karonen, s. 25. 1. 1905.

lv 1930-31, Eino Kaasalai-

nen, s. 13. 5. 1914, Kaarlo

Aapro Kaasalainen, s. 11. 10.

1911, Eino Kukko, s. 20. 5.

1911, Lauri Teittinen, s. 15.

11. 1904.

lv 1931-32, Helmi Hynni-

nen, o.s. Kaasalainen, s. 18. 6.

1913, Eelis Artturi Lappalai-

nen, s. 31. 10. 1914, Hilka

Tellervo Larinen, s. 30. 8. 1913

(Joensuu), Hilja Maria Toi-

viainen, o.s. Äijö, s. 26. 9.

1908, Jenny Helena Tiira, o.s.

Kinnari, s. 3. 5. 1915.

lv 1932-33, Kerttu Alhvik,

o.s. Huuhka, 22. 5. 1915, Sel-

ma Helena Henttonen, s. 24.

12. 1911, Nestori Johannes

Kaasalainen, s. 14. 2. 1915,

Olli Kaasalainen, s. 31. 12.

1913, Tauno Yrjö Rahkjärvi

(ent. Nännimäinen), s. 15. 4.

1915, Selma Kaikkonen, o.s.

Henttonen, s. 3. 7. 1911, Ty-

ne Elisabeth Rasilainen, s. 10.

4. 1913, Emilia Tanninen, o.s.

Toivainen, s. 25. 4. 1913.

lv 1933-34, Linda Jukka,

Räisälän kansanopistoa kutsuttiin aluksi Lallukan opistoksi. Sen ensimmäisenä johtajana toimi maisteri Antti Niskala, joka oli samalla Itä-Kannaksen nuorisoseuraliikkeen johtaja.

Evakkopojan muistelmii

Luettuani maaliskuun lehdestä pyhäjärveläisten henkilökohtaisia kokemuksia evakkoon lähdöstä, sain ”herätyksen” kirjoittaa itsekin. Vain harvoilla on enää omakohtaisia muistoja, koska talvisodan syttymisestä on jo kulunut 66 vuotta. Minulla sentään on omakohtaisia muistoja, koska olen syntynyt presidentti Ståhlbergin kaudella. Sen jälkeen oli Relanderin aika, jota sanoivat ”Reissu-Lasiksi”. Siltä ajalta alan jo vähän muistaa. Muistan 30-luvun pula-ajan ja kieltolain kumoamisen vuonna -32.

Nyt olen purkanut elämäni lankakerää, joka on keritty monen värisistä langoista. Se kerä on kovin kirjava. Värihän puhuvat, jos niiden kieltä ymmärtää. Minulla oli tarkoitus kirjoittaa kokemuksia ensimmäisestä evakkoon lähdöstä, kun Suoma Saarinen kirjoitti 12-vuotiaan tytön muistin mukaan. Kyllä minä hänet tunnen. Taljan Tuomaan tyttö hän on.

Sortanlahti ja Konevitsa

Tekstin yhteydessä oli ilma-kuva Sortanlahdesta Tunsin nuo paikat, joka mökin, kaupat, Kajanderin veljesten yksityiskaupat, osuuskaupat, koulun, postitoimiston ym. Serkkuni luuli Aallonmurtajaa niemeksi. Mistäpä hän olisi tietänyt, asunut Porsaanmäellä ja syntynyt -34. Aallonmurtaja rakennettiin isoista kivistä. Satamassa oli melko vilkas liikenne. Sinne tulivat kaikki kalastajat. Kalan ostajat olivat odottamassa. Ja kaikki Laatokalla olevat laivat poikkesivat satamassa. RT 3 merilaivat Yrjö ja pienempi Vakava niminen, jonka kapteeni oli pursimies Merimaa. Satamasta oli myös yhteyks Konevitsaan, jonne oli matkaa n. 7 kilometriä.

Olin jo poikasena isäni matkassa kalastusmatkoilla Konevitsassa. Laskettiin pitkä siima illalla ja yövyttiin siellä. Sehän oli Pyhäjärven suurin talo. Olihan siellä ennen talvisotaa 90 pitkäparasta vanhaa poikaa. Heidän lisäksi esim. armeijan Etelä- ja Pohjoistykistön patterit ja esikunta. Siellä monet suorittivat asevelvollisuutensa.

Munkeilla oli joka ilta jumaanpalvelus. Isä sanoi, että käy joka ilta luostarin kirkossa, mutta älä hymyile, sillä silloin munkit ajavat sinut pois ja pyyhkivät oven rivat. Istuin kirkossa toisiani ja katsoin suitsutusta, joka oli pahanhajuista savun tuoksua. Papin saarnasta en ymmärtänyt mitään, sillä se oli kirkkoslaavia. Oli se nuoresta pojasta mielenkiintoista.

Siellä oli Pääkirkko ja Marian kirkko, joissa munkit pääsisäisenä viettivät omat rituaalinsa. Mieleeni jäi saaren pohjoispuolella ollut

Aallonmurtaja oli Sortanlahden nuorten kesäinen kokoontumispaikka. Sen pituus oli 323 metriä. Kuvassa Martta Huuhka, Emma Juvonen, Elsa Kukko ja Rauha Kajander.

”Pirun” kirkko, joka oli rakennettu ison kiven päälle.

Laatokan rannat ovat muistissani Taipaleenjoesta joka niemi ja lahti pohjoiseen päin Rantakylään asti. Rantakylä sijaitsi Viipurin maalaiskunnan rajalla, ennen Riiskaa.

Taipaleesta Sortanlahteen

Olen syntynyt Taipaleen korvessa. Olin viisivuotias, kun muutettiin Pyhäjärven Lohijoelle. Kävin kiertokoulua, hiihtokoulua, johon rihvelillä kirjoitettiin aakkosia. Paperia ei ollut. Opettajana oli Mandi Pärssinen. Koulun henki oli lapsille uskonnollista. Siellä opin lukemaan, laskemaan ja kirjoittamaan. Kouluun menin kolmannelle luokalle, koska alakoulua ei ollut. Kävin 4, 5, 6 luokan ja iltaisin jatkokursseja. Ei ollut kouluruokailua. Sain 13 kg ruisjauhoa ja kuukaudesta ja kunnalta saappaat ja sarkahousuvaatteen. Että sellaista! Veratkaapa nyky aikaan. Niillä oppimäärillä lähdin elämään tietä taivaltamaan.

Sitten monien vaihtelevien olojen jälkeen sytty talvisota. Isäni oli kutsuttu

sotatöihin. Hän oli 39 vuotias. Äidilläni oli 7 lasta, joista minä vanhin 16 vuotta, nuorin veljeni 4 vuotta. Muutimme koko pesue Äijän ja Mummon luokse Sortanlahteen.

Muistan elävästi, kun jyske kuului rajalta. Olin äitini ja Äijän kanssa muikkukoilla, kun venäläisiä lentokoneita lensi hyvin alhaalla ja ampuivat konekivääreillä. Sinne jäivät verkot. Tuli pikainen lähtö. Lapsille laput kaulaan. Kyyti odotti koulun edessä. Äijäni Lauri Laulajainen piti moraalia yllä. Häinkin pani lapun turkin kaulukseen.

Poliisi Huuhka sanoi minulle: ”Sinä olet niin iso poika, et lähde mihinkään. Sinua tarvitaan täällä.” Harhailimme pikkuserkkuni kanssa pari vuorokautta. Kävimme sotilaiden kenttäkeittiössä syömässä. Kukaan ei tullut sanomaan, mitä meidän pitäisi tehdä. Viimeisiä evakkoon lähtijöitä tuli Vernitsalta ja ties mistä.

Niin mekin kävimme samaan kyytiin. Yhdelle pikkupojallekin oli kiireessä laitettu lappu kaulaan, jossa luki, ”lehmän omistaa Natalia Paukku”. Sattuahan niistä erehdyksiä. Menimme

Käksälmeen jossa yövyimme Ortodoksikirkon lattialla. Kirkon lattia oli täysi ja oltiin kuin sillit suolassa.

Aamulla lähdin kaverin kanssa kävelemään. Jostain ikkunasta joku sotilashenkilö huusi, ”mitä pojat hakee”. Sanoimme, että mihin meidän paikkakunnan evakot on viety. Hän antoi meille paperilapun, jossa luki Tuuri.

Alkoi evakkomatka

Emmehän me tiedettiin, missä sellainen paikkakunta on. Menimme asemalle. Konnari neuvui henkilöjunaan. Viimein pääsimme perille Tuuriin asemalle. Sieltä jouduin Ähtäriin johonkin taloon. Ihmettelin ylisängyjä ja takkoja. Karjalassa niitä ei ollut. Nuukuinen yön ylisängyssä. Aamulla lähdin kahden vanhan miehen kanssa kävelemään tietä pitkin. Kyselimme, missä olisi evakkoja. Aikamme kävelyämme, tulimme jonkun koulun kohdalle. Sieltä Saara-siskoni juoksi huutamaan: ”Hei Kalervo täällä me ollaan.” Se olikin se Keisalan koulu, josta Suoma Saarinen viime lehdessä kertoi.

Sinne oli majoitettu yli 30 henkeä, vanhuksia, naisia ja lapsia siskonpetille lattialle.

Opettaja Armi Hölsä oli kirjoittanut taululle. Vaasan lääni, Töysän pitäjän, Holkon kylä, Keisalan koulu. Nyt tiesimme, missä ollaan. Sairas mummoni totesi: ”Kaikkean on pitänyt joutua, kun keisarin koululle.” Eihän se ruokahuolto keuhuttavaa ollut. Eräänä päivänä koko sakilla ei ollut leivänmu-ruakaan.

Lähdin Taljan Eeron kanssa Huollon johtajan taloon ja selvitimme tilanteen. Emäntä oli leipomassa. Isäntä ei ollut kotona. Isännän tultua, esitimme asian, että koko sakilla ei ole leipää. Isäntä antoi meidän kummankin kainaloon lämpimiä leipiä ja sanoi, ”koitakaa pärjätä huomiseen. Minä kirjoitan lapun ja haakea Tuuriin Osuuskaupasta ruokatarvikkeita.”

Matkaa kauppaan oli yli 10 kilometriä. Minä olin tehnyt koulun liiterissä laudoista kelkan. Sillä me Äijän kanssa haettiin ruokatarvikkeita siirtoväen laskuun useampia kertoja. Äijä oli 66 vuotias ja minä 16. Hän veti kuorma-araulla ja minä työnsin takaa.

Muutto koululta

Jonkin ajan kuluttua meidät hajotettiin taloihin. Meidän perhe joutui Vammesluoman taloon, Kitulan kylään. Asuttavana meillä oli yksi kamari. Äitini kävi emännän kanssa lypsillä. Minä ajelin evakkohevosella lantaa, mutaa ym.

Sitten Äijä sattui löytämään aution mökin Kitulan kylästä, Ala-Mutkan kaupan läheltä. Mökissä oli tupa ja kamari ja saimme nyt oman huushollin. Kaupan rouva oli ystävällinen ja antoi astioita ja muita tarvikkeita, että pääsimme alkuun.

Lähinaapureissa oli myös muita siirtolaislapsia, jotka leikkivät ulkona. Paikkakunnan lapset haukkuivat meitä ryssän penikoiksi. Minä isompana otin pahimman haukkujan käsittelyyn. Otin kurkusta kuristusotteen, pyöräytin hankeen, kiristin ettei häneltä henki kulkenut. Poika ruokaili, ”älä tapa”. Päästin irti ja siihen loppivat haukkumiset.

Elettiin mökissä talvisodan loppuun. Isä ja setä-Arvo pääsivät siviiliin. Niin alkoi ajan ratas pyöriä aina vuoteen 1941. Mummoni oli eräänä aamuna kuollut yöllä. Hänet haudattiin Töysän kirkkomaahan.

Keväällä -41 muutimme Jämiärvälle. Kunnes tuli liikkemalle pano. Saatoin isän kokoontumispaikalle. Emme puhuneet mitään. Hän joutui Kankaanpäähän ja sieltä rintamalle.

Jonkin ajan kuluttua mietin, mitäpä minäkään täällä teen. Lähdin vapaaehtoisena Suomen armeijaan. Äitini jäi sisarusieni kanssa evakkotaloon. Pääsin lomalle 7 kuukauden kuluttua.

Olimme isän kanssa yhtäaikaan armeijan leivissä. Myöhemmin isä kotiutettiin. Sitten perheemme muutti takaisin Karjalaan, kunnes tuli toinen lähtö. Siinä en ollut mukana.

Muistojen filminauhalla näen yli kolmevuotiset sodan kokemukset. En tiennyt, mihin perhe oli viety. Äidilläni oli kenttäpostio-osoitteeni. Hän kirjoitti, että he ovat Korpilahdella. Niin oli Karjala mennyt. Tahtoi tulla tippa silmään.

En ole Karjalassa käynyt sen jälkeen, kun marssin konepistooli kaulassa Haminaan erikoiskoulutettuna etulinjan kersanttina. Enempää en kerro. Ei ole kaikkien luettavaa. Nämä ovat omakohtaisia muistoja, ei keneltäkään kuultuja.

Luuvilla olimme vajaat 3 vuotta ja sieltä tulimme tänne Liminkaan syksyllä -47. Täällä asun leskimiehenä vanhimman poikani kanssa. Juureni ovat Karjalassa, Taipaleen kylässä.

KALERVO LAULAJAINEN

Mieluisia kokemuksia stipendiaattimatkalta

Vietin syyslukukauden 2005 Yhdysvalloissa Ferris State Universityssä, joka sijaitsee Big Rapidsin kaupungissa, Michiganin osavaltiossa. Yliopisto on perustettu 1884 ja se tarjoaa noin 170 eri koulutusohjelmaa. Big Rapidsin kaupungissa on noin 10 000 asukasta ja yliopistossa noin 10 000 opiskelijaa.

Asuin koulun asuntolassa kuten suurin osa opiskelijoista, alle 21-vuotiaalle ensimmäisen vuoden opiskelijalle se on pakollista. Asuntolan nimi oli Bond Hall ja se on yksi yliopiston 18 asuntolasta. Bond on aikaisemmin ollut tunnettu kansainvälisten opiskelijoiden asuntolana, lähinnä kai siksi, että se on ollut auki myös juhlapyhien aikana, mutta nykyään se toimii samoin kuin kaikki muutkin asuntolat. Asuntolat ovat kiinni eli niiden asukkaiden on mentävä jonakin muualle kiitospäivän viikonlopun, joululoman, Spring Breakin (sikälinen hiihtoloma) ja pääsiäisen pyhien ajaksi. Kesällä tietyt asuntolat ovat auki kesäopiskelijoita varten, mutta silloin siellä asumisesta pitää maksaa erikseen. Yleensä opiskelijat joutuvat tyhjentämään huoneensa kesäloman ajaksi. Huoneissa asutaan aivan täysimittaisesti, joten tyhjennys merkitsee yleensä melkoista muuttokuoormaa.

Asuin kämpppäkaverin kanssa, sillä oma huone olisi maksanut 900 dollaria enemmän. Huone ei ollut kovin suuri: noin 3x4 metriä ja siellä oli kirjoituspöytä,

tuoli ja kaappi molemmille sekä yhteinen lipasto, kerosänky ja puhelin. Kylpyhuone jaettiin naapurihuoneen kanssa eikä ovea saanut lukkoon, koska lähtiessä se saattaisi unohtua naapurin puolelta kiinni. Alkuun oli opettelemista siinä, että muisti aina koputtaa ennen kuin meni vessaan.

Huoneen vuokraan sisältyvät sisältyvä kaapeli-tv sekä internet-yhteys huoneessa, mutta ei tv:tä tai tietokoneita: useimmat opiskelijat tuovat omat. Lisäksi myös lähes kaikilla on huoneessaan pieni jääkaappi, jossa on jotain pientä naposteltavaa tai jotkut jopa tekevät itse ruokaa. Asuntolassa oli keittiö josta löytyi liesi ja uuni, tosin ruuanlaitto välineet olivat mitä olivat jos niitä oli ollenkaan: useimmat opiskelijat toivat jälleen omat. Asuntolassa oli ilmainen pesukone ja kuivausrumpu maksoivat molemmat 25 centtiä. Opiskelijalla piti olla omat pesuaineet.

Asuntoloiden auloissa on tv ja jotain peleitä kuten pingis, biljardi, ilmakiekko ja futsal. Lisäksi asuntolan RA:t (Residential Advisor) eli eräänlaiset asuntolan vanhimmat järjestävät säännöllisesti jotain toimintaa, kuten peli-iltoja, keskustelutilaisuuksia jne. Suurin osa opiskelijoista tulee yliopistoon suoraan High Schoolista, joten tyypillinen ensimmäisen vuoden opiskelija on 18-vuotias. Suurin osa Ferrisin

opiskelijoista oli kotoisin jostain lähistöltä, joten kampus hiljeli merkittävästi aina viikonloppuisin.

Opiskelijat maksavat lukuvuosimaksua 6740 dollaria tai 13 480 dollaria riippuen siitä ovatko Michiganin asukkaita vai eivät, koska yliopisto on State University eli osavaltion yliopisto se saa oman osavaltion opiskelijoista tukea osavaltiolta. Lukuvuosimaksun lisäksi tulevat tietysti asumis- ja syömis- ja elämiskustannukset joten lukuvuosi tulee maksamaan 13 556 dollaria tai 20 296 dollaria. Itse pääsin halvemmalla sillä koulullani on bilateraali sopimus Ferrisin kanssa, mikä takoiitaa sitä, että kumpikaan koulu ei peri toisen opiskelijoilta lukuvuosimaksua.

Päästäkseen suorittamaan kursseja Yhdysvaltalaisessa yliopistossa on ulkomaisen opiskelijan läpäistävä TOEFL (Test Of English as a Foreign Language). Yleensä suomalaisen lukion englannin oppimäärän suorittaneilla ei ole hätää sillä koe on melko helppo.

Kampusalue on oikeastaan kuin pieni kaupunki josta löytyy kaikki: kirjasto, terveydenhuolto, ruokailu, vapaa-ajan aktiviteetteja, kirjakauppa ja niin edelleen.

Koululla järjestetään usein jotain vapaa-ajan toimintaa esimerkiksi elokuvia, konsertteja, vierailuvia koomikoita, keskustelutilaisuuksia jne. Koulun urheilujoukkueet pelaavat myös säännöllisesti. Lisäksi koululla on vapaa-ajan keskus

jossa on uima-allas, kunto- ja punttisali, juoksurata ja liikuntahalli jossa voi pelata ainakin kori- ja lentopalloa. Raquet centerissä voi pelata tennistä sekä squashia ja siellä on myös sauna. Koululla on jäähalli, jossa on yleiset luisteluvuorot kaksi kertaa viikossa sekä golfkenttä.

Terveydenhuollosta joutuu maksamaan, mutta koulun omalla terveysasemalla se on kuitenkin halvempaa kuin muualla. Opiskelija maksaa vuodessa noin 30 dollaria, että saa käyttää terveysasemaa ja lisäksi vielä erikseen lääkäriä käynnistä sekä lääkkeitä ja mahdollista kokeista. Lääkäriä käynti maksaa noin 60 dollaria.

Michiganilaiset ovat innokkaita metsästäjiä ja joka vuosi kun metsästäyskausi alkaa lokakuussa on julkisilla kouluilla vapaapäivä. Turvallisuussyistä sanovat jotkut, en tosin ymmärrä mitä turvallista siinä on että lapset ovat vapaalla kuin että he olisivat koulussa turvassa. Todellinen syy taitaa olla, että kaikki opettajat ja lapsia myöten lähtevät metsästäämään. Ulkomaisia opiskelijoita varoitettiin turvallisuussyistä olemaan menemästä metsään seuraavan kuukauden ajan.

Eräs erikoinen piirre Amerikkalaisessa kulttuurissa on, että he mittavat välimatkoja sillä kuinka kauan sinne ajaa autolla. Esimerkiksi Michiganin osavaltion pääkaupunki Detroit oli neljän tunnin päässä. Hauskaa oli

kuinka Michiganilaisista naapuriosavaltion Illinoisin pääkaupunki Chicago oli valtavan paljon kauempana vaikka sinnekään ei ollut matkaa Big Rapidsista kuin tuo neljä tuntia. Kyse oli siitä, että piti ylittää osavaltion raja.

Asuminen isossa maassa jossa kaikilla on henkilöauto on vaikuttanut ilmeisesti myös etäisyyden käsitteeseen. Lähin iso kaupunki oli Grand Rapids 90 kilometrin päässä ja sikäläisestä näkökulmasta aivan naapurissa. Kanadan raja oli noin reilun 200 kilometrin päässä, silti en tavannut kovinkaan monia jotka olisivat käyneet siellä, vaikka rajamuodollisuudet eivät ole kummoiset. Jotkut olivat saattaneet käydä jopa Floridassa, mutta eivät Kanadassa. Tapsin itseasiassa jopa sellaisia nuoria jotka eivät ole eläessään käyneet Michiganin ulkopuolella.

Ajankohtainen aihe oli Irakin sota, myöskään tästä eivät ihmiset keskustelleet. Rivien välistä sain sen käsityksen, että monet ovat sitä mieltä, että koko sodan saisi lopettaa. Aino näkyvä merkki siitä, että maa oli sodassa oli puolittangossa oleva lippu yliopiston kirjaston ja paikallisen McDonaldsin lipputangoissa aina kun Michiganin poikia ja tyttöjä oli kaatunut.

Yhdysvaltain armeija on mielenkiintoinen laitos, se on siis vapaaehtoinen ja kuka tahansa voi värväytyä. Kyseinen laitos oli yliopistoissa erittäin hyvin näkyvillä: jo-

kaisessa koulun tilaisuudessa tuntui olevan armeijan värväyspiste, josta jaettiin "Army of One" ("Yhden hengen armeija") avaimenperiä ja kyniä, jossa oli puhelinnumero josaa voi värväytyä. Opiskelijat voivat valita ROTC-kursseja, joiden sisältö vastaa käsittäkseni vähän RUK:ta, jos opiskelija värväytyy armeijaan, hän ei joudu maksamaan kyseisistä kursseista mitään. Jos palvellee armeijassa kaksi vuotta ennen opintojaan, armeija maksaa koko opiskeluaikaa lukuvuosimaksut. Monille vähävaraisemmista oloista tuleville tämä saattaa olla ainoa keino kouluttaa itsensä ja päästä kiinni parempaan uraan sekä elämään. Hinta tosin saattaa olla melko kova.

Yhdysvallat ei ollut sellainen kuin luulin, mutta ei se ollut myöskään sellainen kuin pelkäsin. Kulttuuri on totta kai erilainen ja ihmisiä löytyy myös sieltä joka lähtöön. Ainoa yleispätevä totuus jonka Yhdysvalloista voi sanoa on sama joka pätee kaikkialla muuallakin: toinen kulttuuri ei ole huonompi tai parempi kuin oma; se on vain erilainen.

ANNA LAITINEN

Anna Laitinen sai apurahan opintomatkaa varten Tyneen Lehtiköiden rahastosta vuonna 2005. Ohessa lyhyen neljän matkakertomuksesta.

Kevätyöt ovat kehittyneet. Yläkuvassa Jyri Laamanen äesteele 8 metriä leveällä äkeellä ja 240 hv omaavalla traktorilla huittislaista peltoa. Alakuvassa Yrjö Näriäinen äesteele riuksilla Pyhäjärven Hassinmäellä 1937.

Kesä on saapunut Karjalaan. Reino Äikiän ottamassa kuvassa Musakan Lomarannan rantanäkymä. Monet pyhäjärveläiset nauttivat lomamatkojen yhteydessä Lomarannan Antti ja Leena Musakan palveluista.

Arkeologisia tutkimuksia Pyhäjärvellä kesällä 2005

Pyhäjärven alueen esihistoria on ollut aina viime vuosin asti huonosti tunnettu. Verrattuna löytörikkaisiin naapuripiirijoihin, joissa suoritettiin viime vuosikymmenen alussa runsaasti arkeologisia kaivauksia, Pyhäjärvi on jäänyt pahasti syrjään. Koko 1900-luvun kuluessa Pyhäjärvellä tehtiin vain yksi arkeologinen kaivaus Konnitsan Äijön kivitautisella asuinpaikalla.

Paikallisten asukkaiden suurissa määrin maanviljelystöiden, hiekanoton ja muiden toimien ohessa löytämät esihistorialliset esineet kuitenkin kertoivat, että Pyhäjärvi omasi suurta potentiaalia laajempia arkeologisia tutkimuksia ajatellen. Tämän johdosta arkeologi Oula Seitsonen johtama tutkijaryhmä Helsingin yliopiston arkeologian oppiaineesta suoritti elokuussa 2005 yhteistyössä venäläisten tutkijoiden kanssa vajaan viikon mittaisen arkeologisen inventoinnin, eli uusien kohteiden paikannustutkimuksen Pyhäjärven alueella. Tutkimusta tukivat Karjalaisen kulttuurinedistämääsitio ja Vuoksen säätiö.

Vanhad arkeologiset tutkimukset Pyhäjärvellä

Pyhäjärven kunnassa suoritettujen arkeologisten tutkimusten historia alkaa jo 1870-luvun lopulla, jolloin Wiipurilainen osakunta aloitti kansanperinteen laajamittaisen keräilyn Karjalassa. Näillä keräilyretkillä koottiin talteen myös runsaasti muinaisesineitä. Suurin osa Pyhäjärven alueelta kootuista irtaimista muinaisesineistä saatiin Kansallismuseon edeltäjän, Valtion Historiallisen Museon kokoelmiin 1880- ja 1890-lukujen kuluessa. Noin aikoihin Pyhäjärvellä liikkui Räisälässä syntynyt arkeologi Theodor Schvindt suorittaen erilaisia rautakauteen liittyneitä arkeologisia tutkimuksia. Schvindtin ohella myös räisäläinen Eero Väkiparta keräsi esihistoriallisia löytöjä ja kansanperinnettä Pyhäjärvellä.

Ikäviä kyllä Schvindtin ja Väkiparran innon laannuttua keräilytoiminta alueella hiipui tyystin. 1890-luvun jälkeen museoihin ei käytännössä lähetetty mitään ennen 1930-lukua. Tällöin etenkin paikallinen opettaja Alpo Suomalainen alkoi toimittaa Helsingin löytöjä Konnitsan Äijön kivitautisella asuinpaikalla. Kuului-

Haukkaniemen kivitautinen asuinpaikka Pyhäjärven rannassa, Pyhäjärven kirkon ja hautausmaan alapuolisella niemekkeellä. (Kuva: K. Nordqvist)

san arkeologi Sakari Pälsin Äijössä suorittamat kaivaukset paljastivat laajan ja pitkään käytössä olleen kivitautisen asuma-alueen. Paikalla on löytötyyppien perusteella eletty ainakin välillä 7000—3800 vuotta sitten, eli yli 3000 vuoden ajan.

Neuvostoaikana pelloilta tai muualta vastaan tulleita löytöjä ei juurikaan toimitettu museoihin. Kokonaisuudessaan toisen maailmansodan jälkeen alueella on liikkunut vain harvoja arkeologeja. Intensivisemmät tutkimukset Pyhäjärvellä ovat alkaneet vasta aivan viime vuosina Helsingin yliopiston ja Venäjän tiedekatemian yhteistyönä toteutettuna arkeologisina inventointeina.

Arkeologiset inventointitutkimukset

Nykyisellään arkeologiset kenttätutkimukset voidaan jakaa pääasiassa kahteen ryhmään: kaivauksiin ja inventointeihin. Inventoinnit ovat ehkä tärkeimpiä perustutkimuksia. Niissä tutkijoiden päämääränä on paikantaa ennen tuntemattomia muinaisjäännöksiä suojelun ja tutkimuksen tarkoituksiin. Inventoinnin pohjalta voidaan luoda yleiskuva tutkitun alueen menneisyydestä, mutta pidemmälle menneen johtopäätösten tekeminen vaatii myös kaivauksia.

Inventointi luo siis pohjaa tuleville kaivaustutkimuksille. Näin on asian laita myös

Vesistörekonstruktio olosuhteista, jotka vallitsivat suuren osan kivitautista: vaaleanharmaa kuvaa vedenpintaa 20 m nykyistä merenpintaa korkeammalla, nykyledet merkitty tummanharmaalla. (Kartta: K. Nordqvist)

Pyhäjärvellä, sillä vuonna 2005 alkanut tutkimus jatkuu kesällä 2006 arkeologisilla kaivauksilla.

Inventointeja voidaan tehdä erilaisilla tavoilla riippuen tutkimuksen tavoitteista. Tavallinen tapa on ollut irtolöytöjen löytöpaikkojen tarkistaminen, sillä monesti yksittäisetkin arkeologiset esinelöydöt johdattavat esihistoriallisten asuinpaikkojen äärelle. Nykyaikaisempi tapa on luoda muinaismaisemasta mallinnoksia, joiden perusteella pyritään paikantamaan esihistorialliselle asutukselle otollisia sijoittumiskohtia. Nykytietämyksen mukaan esimerkiksi kivitautisten pyyntituktuurien asuinpaikat ovat lähes poikkeuksetta sijoittuneet rantaviivan tuntumaan, kalastuksen, metsästyksen ja vesikulkuyhteyksien kannalta edullisille alueille.

Pyhäjärvellä ei ennen viime vuotta ollut suoritettu yhtään systemaattista arkeo-

logista inventointia, sillä 1900-luvun vähäiset tutkimukset keskittyivät viljelyn yhteydessä esiin tulleiden löytöpaikkojen tarkistamiseen. Uudet tutkimukset sen sijaan kohdistuivat uusien, ennen tuntemattomien kohteiden paikantamiseen.

Ennako-oletukset eivät osoittautuneet vääriksi. Oula Seitsonen, Kerkko Nordqvistin, Sanna Puttosen, Olli Kunnaksen, Dmitriy Gerasimov ja Boris Lychin suorittamassa alle viiden päivän mittaisessa inventoinnissa paikannettiin yhteensä 33 uutta arkeologista kohdetta. Valtaosa näistä oli kivitautisia löytö- ja asuinpaikkoja, mutta joukossa oli myös muutamia rautakauteen ja historialliseen aikaan liittyviä kohteita.

Löydettyjen kivitautisten kohteiden sijoittuminen oli yllätyksellinen verrattuna vanhojen arkeologisten löytöjen pohjalta saatuihin kuvauksiin. 1800—1900 -luvulla kokoelmiin tulleiden löytöjen perusteella pitäjän kivitautinen asutus on ollut tiheintä Konnitsan kylän alueella. Pelloilta keräiltyjä esineitä koottiin myös runsaasti Pyhäjärven rannoilta. Inventointitutkimuksissa itse Pyhäjärven rannoilta ei kuitenkaan paikannettu kuin muutama kivitautinen löytöpaikka – kaikki uudet kivitautiset asuinpaikat sijoituivat Yläjärven ja Kiimajärven rantamille.

1900-luvun perusteella syntynyt asutuskuvaa osoittautui siis uusissa tutkimuksissa varsin harhaanjohtavaksi. Irtolöytöjen määrät ovat olleet ymmärrettävästi suurimpia alueilla joilla on harrastettu intensiivintä maanviljelyä. Toisaalta asuinpaikkojen puuttaminen Pyhäjärven rannoilta herättää myös suurempia kysymyksiä viimeaikaisista ympäristömuutoksista, esimerkiksi järven vedenpinnan nostamisesta 1900-luvulla. Tähän palataan vielä lähemmin artikkelin lopussa.

Kesän 2005 tutkimuksissa paikannettiin tiiviit kivitautiset asuinpaikkakeskittymät Kiimajärven eteläpäästä ja Yläjärven itärannalta. Esimerkiksi Kiimajärvellä Haukkaniemen ja Kunnaniemen kärkestä löydettiin kivitautiset asuinpaikat. Lisäksi Kiimajärven eteläpäästä löydettiin yhteensä kahdeksan uutta asuinpaikkaa. On huomattavaa, että kaikille alueille tarkastuksia ei päästy tekemään johtuen nykyisestä maankäytöstä, kuten kesämökkirakentamisesta. Lisäksi käytettävissä ollut kenttätutkimusväline oli hyvin lyhyt ja rajoitti tutkittavan alueen laajuutta. Tästä johtuen nykyisten tutkimusten heijastelema asutuskuvaa ei

kerro koko totuutta alueen muinaisesta asutuksesta.

Jännittävimpää uusia havaintoja olivat kolmella kivitautisella asuinpaikalla havaitut osittain maahan kaivettujen kivitautisten asutusten jäänteet, asumuspainanteet. Näitä havaittiin tasaisilla mäntykankailla sekä Kiimajärven että Yläjärven rannoilla. Mielenkiintoisia olivat myös kohteilta löytyneet kivitautiset aterianjäänteet, pienet palaneiden luiden fragmentit. Niiden perusteella kalastuksella on ollut suuri merkitys muinaisten asukkaiden toimeentulossa. Erityisesti hauki on ollut tärkeä saalis kala kivitautisella koko Suomessa.

Onko Pyhäjärven pinta noussut 1900-luvulla?

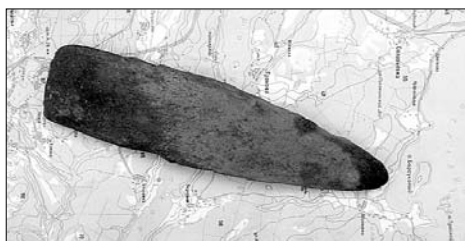
Eräs tutkimusten aikana heränneistä nykyaikaan liittyvistä kysymyksistä on, onko Pyhäjärven pinta kohonnut suomalaisaikojen jälkeen tai jo 1900-luvun alkupuolella. Tämä tulee mieleen yhtenä mahdollisena syynä kivitautisten asuinpaikkojen puuttamisen itse Pyhäjärven rannoilta – asuinpaikat olisivat siis jääneet kohonneen vedenpinnan alle. Lisäksi jotkin viime kesänä ja jo 1800-1900 -lukujen vaihteessa rantavedestä poimitut löydöt voisivat viitata samaan. Rannat ovat useilla paikoilla myös vahvasti erodoituneita, mikä viittaisi viime aikoina tapahtuneeseen vedenpinnan kohoamiseen.

Tutkimusryhmän jäsenet ottaisivatkin nyt mielellään vanhoilta pyhäjärveläisiltä muistitietoja Pyhäjärven pinnan korkeudesta ja sen vaihteluista suomalaisaikana, sekä silloisesta tilanteesta verrattuna nykypäivään. Onko järven pinnassa ollut havaittavissa kohoamista esimerkiksi Pikonjoen myllypadon rakentamisen jälkeen tai onko vedenpinta nyt korkeammalla kuin mitä se oli ennen sotia? Tietoja vedenpinnan vaihteluista ja kaikesta muustakin menneisyyteen sekä kansanperinteeseen liittyvästä voi ilmoittaa kirjoittajille sähköpostitse tai puhelimitse, yhteystietomme löytyvät jutun lopusta.

OULA SEITSONEN,
KERKKO NORDQVIST,
SANNA SEITSONEN &
OLLI KUNNAS

Kirjoittajat ovat mukana Pyhäjärven kunnan alueella toimivassa Helsingin yliopiston arkeologian oppiaineen tutkimusprojektissa. Vuoden 2006 kaivaustutkimukset ovat osa oppiaineen laajaa monivuotista tutkimusprojektia, jossa on tutkittu pääasiassa kivitautisten asutuskuvaa Muinais-Saimaalla ja Karjalankannaksella.

Yhteystiedot:
oula.seitsonen@helsinki.fi,
040 502 5892; kerkko.nordqvist@helsinki.fi, 050 360 2913
Postiosoite: Valtionhistoriallinen tutkimuslaitos, arkeologia, PL 59, 00014 Helsingin yliopisto

Mesoliittisen keihäänkärjen teelmä osoittaa löytöpaikkansa Pyhäjärven etelärannalla, Kosterman kylässä, Rantapellon tilan entisillä pelloilla. (Kuva: O. Seitsonen)

Suvannon seudun sukututkijat Karjalan kannaksella

Suvannon seudun sukututkimuspiiri oli 25 henkilön voimin 22.-25.5.2006 perehtymässä sukujensa juuriin ja kotikyliin Karjalan kannaksella. Matkan kohteina olivat Pyhäjärven, Sakkolan, Raudun ja Metsäpirtin pitäjät sekä Lempaala vanhan valtakunnan rajan eteläpuolella.

Matkan aikana eri pitäjien edustajat kertoivat kyläseittelyjen ohella omasta suvustaan ja omista kokemuksista sodan aikana - erityisesti "lähdön hetkellä". Mieleenpainuvia olivat erityisesti käynnit jokaisen pitäjän hautausmaalla ja niillä oleville muistomerkeille lasketut kukkalaitteet.

Pyhäjärveläiset esittelivät ajoreitin varrelta osanottajille kirkkoahon ohella Lahnavalkaman, Keljan ja Salitsanrannan kylät matkalla Sortanlahteen, josta matka jatkui laivalla Konevitsan saarelle. Paluumatkalla Rantakylän kautta majapaikkaamme Musakalle kävisimme Käkisalmen museossa ja Taublin rannalla. Pyhäkylän kansa-

Etualalla pyhäjärveläisiä sukututkijoita Viipurin maakunta-arkistossa; Eija Savolainen, Antero Pärssinen, Kaarina Pärssinen ja Kauko Hinkkanen

koulu oli muistelossa mukana. Toiselle se oli syntymäpaikka toiselle lapsena piirynyt mielikuva ensimmäisestä levähdyspaikasta pakomatalla sodan jaloista. Monelle tarjoutui mahdollisuus käydä myös entisessä kodissaan.

Yksi matkapäivä pyhitettiin Sakkolan, Raudun, Metsäpirtin ja Lempaalan kiertorokelle. Kilometrejä kertyi tälle päivälle noin 300 km. Kuten arvata saattaa, mitä lähemmäksi vanhaa valtakunnan rajaa tulimme, sitä har-

valukisammaksi kävivät ennen sotaa rakennetut rakennukset. Monelle matkailijalle entisen kodin paikka näkyi vain kumpuna, jolla kasvoivat koivut.

Paluumatkapäivänä - helatorstaina - pysähdyspaikkana

oli Viipuri ja siellä maakunta-arkisto. Käynti arkistossa oli huolella valmisteltu etukäteen. Viidelle pöydälle oli etukäteen varattu aineistoa eri aihepiirien mukaan. Nähtävillä oli mm. eri tarkoituksiin annettuja pyhäjärveläisiä papintodistuksia, joista voi etsiä omaan sukuun liittyvää tietoa. Vanhoja perukirjoja ja siviiliasioiden pöytäkirjoja 1800-luvulta oli pitäjittäin. Vanhaa yksityiskohtaista kartta-aineistoa kotiloista arkistosta ei löytynyt yleiskarttoja lukuun ottamatta.

Mikä oli matkamme opetus? Tällainen eri pitäjien sukututkijoiden yhteinen matka antaa syventävän kuvan sukumme vaiheista ja elinympäristöstä eri ajanjaksoina. Merkillepantavaa oli avoin ja vuorovaikutteinen tiedon jakaminen. Kuinka paljon onkaan ns. hiljaista tietoa, jota ei ole tallennettu. Jokainen pysähdys toi mukanaan uutta tietoa, joka täydensi sitä kirja- ja kokemustietoa, joka itse kullakin oli ajatuksissaan menneisyydestä.

Kokonaiskuva eri tapahtumaketjuista pitäjien kesken ja sukujen välillä hahmotettiin ja kirkastui kun yhdessä arvioimme ja tulkitimme menneisyyttä. Pitäjä- ja kyläseittelijät olivat asiantuntijoita kukin "omalla maallaan". Tämä oli osanottajien yhteinen rikkaus. Yhden matkaoppaan - yleisesittelijän - tiedot eivät riittä näin syvällisen aineiston käsittelyyn.

Vastaisuudessa tällaiset eri pitäjien sukututkijoiden matkat ovat tervetulleita. Liikkuivathan eri sukujen jäsenet joko avoliittojen tai työpaikkojen johdosta pitäjistä toiseen ennenkin. Usein tieto sukumme menneisyydestä käsittää vain pintakerroksen. Kyse onkin siitä, miten syvällä piilevät arvokkaat tiedot saadaan sukyhtyöseiden yhteiseen käyttöön. Milloinkahan pyhäjärveläiset sukututkijat tekevät ensimmäisen yhteisen tutkimusmatkan Pyhäjärvelle ja Viipuriin maakunta-arkiston uumeniin?

KAUKO HINKKANEN

"Minun Karjalani"

Suvannon Seudun Sukututkimuspiirin matka "Karjalan kunnalle" 22.-25.5.2006

Jostain kumman syystä isäni sai päähänsä pyytää minut mukaan Karjalan matkalle, katsastamaan mummoni synnyinseutuja. Hyvin suurella varauksella sanoin, että katsotaan.... Koskaan ei kuitenkaan tullut varmistavaa kysymystä minun "katsootaan" vastaukseen! Niinpä sain eteeni matkasuunnitelman, jota lukiesani ennakoluulon vain kasvoivat....

Matkaan lähdettiin maanantaiaamuna kunkonlauan aikaan Jyväskylältä saadaksemme kiinni bussin Kouvolassa. Siirryttiin muiden iloksi bussiin ja ensimmäisenä olin sitten matkallaisten esittely. Ajattelin, että tästä määrästä ihmisten nimiä en voi muistaa montaa, saatiikka sitten mistä he ovat syntyneet! Tuotitavoittamalta.... Rajan ylitys onnistus kuitenkin ilman ihmeellisyyskyä. Kaikki päätyivät vihreälle linjalle.

Ensimmäinen etappi Venäjän puolella oli Sorvalin valinta, eväät mukaan, rahat rupliksi ja matka alkakoon.... "Metsämarkkissa" pysähdettiin pikaisesti, katsahdettiin Ritvan kanssa "Mannerheimin bunkkeri" muiden tehdessä ostoksia. Vuokselan pitäjän jälkeen pysähdettiin ostoksille taas, mutta tällä kertaa päästiin siihen asiaan miksi olin reissun lähtenyt. Anna-mummoni oli ollut Kiviniemessä töissä Sakkolan osuuskassa. Sama talo oli edelleen pystyssä! Mummo kertoi elävästi kuinka he olivat Elsa-täiden ja Ville-sedän kanssa tehneet inventaariota, kun pommitus oli alkanut ja ikkunat rikkoutuivat ja ovet paukkusivat (kumpi olisi pitänyt nähdä mummon elekielen....) Monet kerrat matkan aikana ajettiin Kiviniemen lävitse ja mummo kertoi lisää tarinaa Kiviniemen ajalta.

Kiviniemestä Viiksanlahden tsasoonan sekä Pyhäjärven sankarihaudan jälkeen oltiinkin majapaikassa, Musakan Antin Lomarannassa Pyhäjärvellä. Mukavan näköinen talo, mutta ehdutaanko me kaikki todellakin tähän taloon? Ja se kuuluisa ensimmäinen ruoka Venäjällä. Epäilyni osui siis oikeaan, kaalikeitto. Miksi en ostanut omia eväitä? Keiton kaveriksi tilattiin vodka-paukkukanaa ei saanut minua innostumaan. Ruokaahan pitää aina maistaa ja nälkäkin oli karmiva.... A-haa-elämyshän sieltä tuli ja keittolauteen tyhjentyi! (Vodkan kyllä annoi enitenpäin.)

Kaalikeiton jälkeen siirryttiin ulkoterrassille kohottamaan maljat ja laulamaan "Karjalaisten laulu". Jouduin toteamaan, että minulla ei ollut sanakaan hallussa kyseisestä laulusta, vaikka olenkin sukujuuriltani 75%:sti karjalainen (siis enemmän kuin isäni!!!). Sitten iltaa istuttiin meidän "kolmiossa" ja mummo kertoi illeille juttuja menneiltä ajoilta. Kuinka voi muistaa kymmenien vuosien taakse? Päivämäärät, nimet ja tapahtumat olivat mummon muistissa kun elin sen päivän! Katsotaan paljonko minä muistan tarinoiden tapahtumapaikoista ja vuosista, kun Rautuun päästään.... Hampaidenpesureissu hieman pitkittyi, kun Ritvan kanssa pysähdettiin alakerran oleskelutilassa. Mutta kun pääsi tynnyyn, uni tuli nopeasti ja aamulla aikaisin ylös. (Mummo oli kyllä ollut huolissaan jälkikasvustaan, vaikka itsekin sanoi, että majapaikkamme on rauhallinen ja turvallinen. Oli varmasti ajateltu jotain muuta.)

Tiistaina sitten edessä oli Kovevitsan luostari sekä Käkisalmen linna ja museo, op-

paaksi mukaan lähti majapaikan isäntä Antti Musakka. Vanhalla neuvostoajalla sota-ajalla matkattiin Laatokalla Konevitsan saarelle, missä luostari sijaitsee. Ei taida EU-määräykset koskea Laatokan vesillä matkailua, tai sitten pelastustarvikkeet oli integroitu. Ensin tutustuttiin luostariin ja sen pihapiiriin, minkä jälkeen käveltiin noin 3 kilometrin lenkki saarella tsasooniin tutustuen. Oli aika vaikeakulkuista paikoitellen meidän matka, mutta hyvin me mummon kanssa pärjättiin (Mummolla olisi voinut olla esteenä ikä ja minulla kengät...). Hyisen Laatokan matkan jälkeen kuljetajamme Hannu ja ystävämme Topi olivat keittäneet meille valmiiksi todella tarpeeseen tulleet höyryävät kahvit.

Käkisalmen museolla oli opas meille valmiina kertomaan vankalla suomen kielen taidolla esineistä ja tarinoista niiden takaa. Linnasta siirryttiin kuuntelemaan lisää mitä ihmeellisimpiä tarinoita. Voi olla mahdollista, että ne ovat ihan oikeasti tapahtu-

neita asioita? Eihän kukaan voi olla suljettuna vankityrmään koko elämänsä, eihän? Linnan tornista avautui mahtavat näkymät joka suuntaan. Onpas Karjalassa kaunist!

Keskiviikkopäivä avautui suurilla odotuksilla täynnä. Sakkolan pitäjän jälkeen suuntasimme Rautuun, joka oli minun matkani "pääpaikka". Me rautalaiset siirryttiin etupenkkiin kartanlukijoiksi. Taidettiin ajaa eri suunnasta kirkolle kuin mummo aikaisemmin, koska jouduttiin laittamaan pakki päälle. Ensimmäisenä kävimme laske-massa kukkia Raudun hautausmaahan muistomerkeille ja sen jälkeen sankarihaudoille. Ihmettelin miksi mummo etsii jotain? Mutta selväsi, että muistomerkki oli uuttu siten viime kerran ja kulku hautausmaalle oli ränsistyneiden autotallien lomasta. Pelkän kartan avulla hautausmaata ei kyllä olisi voinut löytää. Sitte Rautu-cafeen eteen laitettiin bussi parkkiin ja käytiin pikaisesti torilla. Torin laidalla oli kulttuuritalo, joka oli rakennettu vanhan kirkon pa-

kalle. Mummo oli kyllä hie-man erimielistä siitä, missä kirkko oli aikaisemmin ollut... ja oli oikeassa. Kulttuuritalo ei ole aivan samassa kohdassa kuin kirkko aikoinaan, vaikkakin talon seinässä oli siitä muistolaatta.

Raudussa näimme paikan, missä oli ollut mummon isän Loposen Eemilin sepänpaja sekä heidän kotitalonsa. Mietin hiljaa mielessäni, miltä tuntuisi nähdä oman kodin paikalla suuria kerrostaloja ja kaikki muikin tuot kadotettuna? Kaikki näytti jotenkin ankealta, vai oliko se vain minun tuntemuksiani? Vain harvan mukana oljan kotitalo oli vielä pystyssä ja oli kyllä mistä ei ollut jäljellä mitään, pelkkää peltoa vain! Aika vaikea kuvitella itseä samaan tilanteeseen, kaikki minun lapsuuteni maisemat ovat vielä samanlaisia kuin 70-luvulla, kotitalot ym. pystyssä. Ja kuitenkin kaikki olivat matkassa iloisella mielellä.

Kotilähtöpäivän aamu avautui, niin kuin muutkin aamut, käikien kunnolla. Ennen Viipuria käytiin katsomassa entisen Putinin kesämökin portti, minne oli muuten loistavaa kunnossa oleva tie, poiketen joistain edellä ajetuista sekä pysähdettiin taas "Metsämarkettiin". Viipurissa saatiin lyhyt kaupunkiesittely sekä piipahdettiin pellavakaupassa, mikä valikoima! Jokaisella naisella, ja muutamalla miehelläkin, oli poislähtieissä mukana peltavaa jossain muodossa.

Viipurin torilla maakalaiset jakautuivat sitten kahteen ryhmään, arkistoon menijät sekä torin talleajat. Me, torin talleajat, mentiin ensiksi syömään pyöreään torniin, minkä jälkeen bliini-kahveille ja torin antimia tarkastamaan. Torilla palvelu oli erittäin helposti saatavilla sekä tuotteet

suorastaan hyppivät käsiin, kotiin viemisiä löysin.

Kotimatalla oli hiljaista, jos verrataan aikaisempaan mikrofonin käyttöön, muutamia arkistolöytöjä kyllä kerrottiin. Ei ollut arkistokäynti mennyt hukkaan isänikään kohdalla, kun oli löytänyt Loposen Eemilin papintodistuksen vuodelta 1937 sekä Eemilin isän Aatamin saaman Tikatsuntien liittymän oikeuden 1900-luvun alusta. Eemilin papintodistus oli minusta vaikuttava, jotain konkreettista paperilla ja säilynyt kaikki sodat ja myllerrykset. Kävisiköhän niin, että jatkaisin sukututkimusta kun isäni siirtyy kokonaan golfin pariin?

Tullimuodollisuudet menivät taas ilman odottelua, mikä ihmetystä koki Karjalassa kävijöitä. Kotimatka Suomen puolella meni joutuin, Kouvolassa erottiin taas muusta porukasta ja jatkettiin matkaa kohti Jyväskylää. Oli mukava olla kotona antoi- ja avartavan reissun jälkeen!

Näin lopuksi SUURET kiitokset Suvannon seudun sukututkimuspiiriläisille, kun annoitte mahdollisuuden lähteä matkalle mukaan sekä kaikille mukana olijoille asiantuntevasta kertomuksista ja mukavasta matkaseurasta. Ilman teidän tietämystä ei olisi matka ollut yhtä hauskaa. Antti Musakkaa kiitän kotoisesta majapaikasta ja maittavisesta ruuista sekä erittäin joustavasta palvelusta! Mummoni kiitos tarinoista, nyt tarinoita muistele ja kuuntele aivan erilaisella korvalla. Ei isäni ehdotus pyytää minua mukaan ollut lainkaan hullumpi, lähdän toisenkin kerran!

Matkaa ilolla muistellen,
MARI TUIMALA

Oik. isäni Raimo Tuimala, hänen vaimonsa Aini Kokko, mummoni Anna Tuimala os. Loponen, minä ja tädini Ritva Paloaho os. Tuimala. Olemme Rautu Cafeen edessä, paikalla, jossa mummosta on ennenkin otettu kuva!

Kirvun pitäjämuseoon tutustuminen huipensi Pyhäjärvi-seuran retken

Tervetuloa iloisien karjalaisten kanssa elämysrikkaalle matkalle Mäntsälään, missä tutustumme Mäntsälän kartanoihin, Sepänmäkeen ja Kirvu-museoon. Näin toivottiin ilmoittelussamme, ja lähtöaamuun mennessä kuljettajaperheen kanssa meitä oli Segerswärdin linjurissa loppujen lopuksi 15, kun melko monelle oli tullut esteitä. Pienenhkö joukkomme saikin sitten melkein päyksiöllisen kohtelun, kun oppaat joka paikassa tekivät parhaansa paikkoja esitellensä.

Kirvulaisten suuri ponnistus

Kannaksen pitäjien museoita on Mäntsälässä toimivan Kirvun lisäksi tieltävästi vain Sakkolan pitäjän museo Lempäälässä ja Kurkijoen museo Loimaalla. Meidän pyhäjärveläisten esineistöä ja valokuvien kautta taltioitua historiaa esittelevästä kokoelmasta Tyrvään museossa on tämän lehden palstoilla usein kirjoitettu.

Keskellä Mäntsälän kirkonkylää, kirkon vierisessä viljamakasiinissa toimiva Kirvun pitäjämuseo on merkittävä osin itäiselle Uudellemaalle sotien jälkeen asettuneiden Kirvun pitäjän asukkaiden ja heidän jälkeläistensä suuri ylpeydenaihe, eikä suotta. Tuskimpa sitä, evakkokuormissa pääosin pitkin Uuttamaata ja Etelä-Suomea kulkeutunutta materiaalia, olisi kuitenkaan saatu kerätyksi museoon, ellei kunnallisneuvos Soini Hämäläinen olisi asiaan koko tarmollaan ryhtynyt. Museo avattiin v. 1985, mutta sitä oli suunniteltu alun perin Orimattilaa jo reilut kolmekymmentä vuotta.

Nelisenkymmentä vuotta Mäntsälän kunnan johtavissa luottamustehtävissä toiminut, myös innokkaana harrastajanäyttelijänä tunnettu mies, Kirvu-Seuran ja -Säätiön nokkamies, osallistui kirvulaisten perinteen ja esineistön keräämiseen täysin palkein. Hän kertoo kiertäneensä talo talolta kirvulaisia haastattelemassa ja keränneensä samalla museoitaviksi osan niistä kotien ja yhteisöiden esineistöjen ja valokuvien rippeistä, joita vanhasta vauraasta kannakselaisesta pitäjästä oli kulkeutunut ihmisten matkassa.

Paljon ehdittiin menettää. Mm. Kirvun kunnantalon arvokkaat huonekalut ja muuta irtaimistoa ehdittiin säilytystilojen puuttuessa huutokaupata Orimattilassa. Huutokaupassa pitkin Suomea

päätyneitä kalusteita ja muuta irtaimistoa Hämäläisen jäljiltä ympäri Suomea. Museon. 7.000 valokuvan kokoelma Kirvusta mainittakoon laajuudeltaan harvinaisuutena. Muuta selasta, mitä ei missään enää löydy on kokoelmissa kirvulaissyntyiselle, sotien jälkeen Tuusulan Hyrylässä maatilan omistaneelle ministeri Juhon Niukkaselle kuulunutta esineistöä, asiakirjoja ja kirjallisia muistiinpanoja. Laajat Kirvusta kertovat arkistot ovat tutkijoiden käytössä. Museota ja sen kokoelmia meille esittellyt Soini Hämäläinen poimii yhdeksi ainutlaatuisimmista museon esineistä Vapaussodan Kirvun Rintamamiesyhdistyksen lipun. Museorakennus sai viime syksynä uuden katon ja siksi kaikki museon tavarat

raston entisöimään Alikartanoon, Frugårdiin, mikä tunnetaan napapiiritutkijan, Koillisväylän ensimmäisen purjehtijan, tutkimusmatkailija Adolf Erik Nordenskiöldin (1832-1901) lapsuudenkotina. Kolehakoa toukokuun sunnuntaita piristivät perille päästyä museo-kahvila Hedda Nooran antiimet. Kahvila toimii kartanon vanhassa päärakennuksessa ja on omistettu Hedvig Eleonora Lilliehöökille, A. E. Nordenskiöldin isoäidille, joka emännöi Frugårdissa vuosina 1779-1833. Parin sadan vuoden takaista sisustusta tyylikkäästi seuraava kahvilamylly, kumpuilevasa maalaismaisemassa heräävä kevät, rauhallisessa pihaapiirissä valkoisena ryöpyävät tuomet ja rikkamatton, rauhallinen pyhäaamu

Ruotsin ritarihuoneen jäseniksi Nordenskiöld-nimellä v. 1752 aateloitujen veljesten Nordenskiöld-suvun kantaisa Johan Norberg (1660-1740) osti Mäntsälän Nummisten tilan (Alikartanon) vuonna 1709. Tilaa kutsuttiin alkuperäisen omistajan ratsumestari Henrik Wreden lesken Gertrud von Ungernin mukaan "Frugårdiksi".

Viimeinen kartanon Nordenskiöld-sukuun kuuluneista omistajista Nils Otto (1834-1916), myi kotikartanonsa vuonna 1912 porvoollaiselle kauppaneuvos August Eklöfille. Vuonna 1964 Suomen valtio osti Alikartanon osin Nordenskiöld-suvun lahjoituksen turvin. Museoiraston vastaamana museona Alikartano avattiin vuonna 1983.

Hauskana dokumenttina, yksityiskohtana tältä matkalta kerrotaan, että kun jäihin juuttuneelta Vega-laivalta vihdoin tuli vaimolle sähkö, sen tekstinä oli lyhyesti "All well, Adolf". Tämä viesti, "Kaikki hyvin", riitti tiedonannoksi kuukaudesta toiseen venyneeltä matkalta silloisessa maailmassa. Museon pieni, mutta hyvin varustettu kauppa myy tällä tekstillä varustettuja T-paitoja.

Torppareistaan ja lastenkodistaan muistettu Sälinkään kartano

Kolmannen retkikohteemme, Sälinkään kartanon historia alkaa samanlaisista tapahtumista kuin Alikar-

vat lunastaa torppansa itselleen, käyttivät kaikki yli sata Sälinkään kartanon torppaa sitä hyväkseen.

Kartano menetti käytännössä kaikki maansa, kun siitä muodostettiin siirtolaisille ja rintamamiehille n. 50 asutustilaa viime sotien jälkeen. Päärakennus siirtyi kunnalle ja siinä toimi aluksi Kannakselta, Valkjärveltä evakuoitu lastenkoti ja myöhemmin aina vuoteen 1976 Mäntsälän lastenkoti. Tämän jälkeen kunta luovutti kartanon Sälinkään kylän käyttöön 50 vuodeksi yhden markan vuosivuokraa vastaan.

Kyläläisten muodostama kartanoseura järjestää talossa erilaisia tilaisuuksia ja vuokraa sitä mm. pitoihin. Pienet pidot syntyivät kun retkeläisemme nauttivat maittavan lounaan suuressa kartanon salissa. Länsi-Suomessa torpparit, Karjalassa lahjoitusmaatalonpojat. Myös Sälinkään torpparien jälkeläiset olivat koonneet, mutta vasta viime vuosikymmeninä, kartanon puistoon torppareiden mailta tuoduista kivistä muistomerkin. Sen ääressä viivähdimme käynnin päätteeksi.

Sepänmäki, lähellä tavallisten ihmisten historiaa

Alkuperäisillä paikoilla sijaitsevat eri ammattiryhmien työpajat ovat Mäntsälän Hirvihaarassa sijaitseva Sepänmäen käsiömyyseen kiinnostava anti. Kyse on varsinkin turistikutena, kesäisin vilkkaana elävästä ja toimivasta ulkomuseosta, joka on vähän niin kuin Luostarimäki Turussa.

Sepänmäki työpajoinen ja käsitöläisten asuntoineen kertoo 1700-, 1800- ja 1900-luvun elämästä. Tällä paikalla Hirvihaarassa kauan sijainnut käsitöläisten asuma-alue on entistetty museoksi, jonne on kerätty n. 8.000 käsitööhön liittyvää esinettä. Parikymmentä entisöityä rakennusta, joissa on 14 verstaata tai työtilaa, kahvila ja kaunis vanhanlainen pihamyllyö olivat elämysrikkaat matkamme viimeisen kohteen antia.

Kesäaikaan Hirvihaaran Sepänmäelle houkuttelevat mm. käsitöinäytökset ja kuuluisimpina ohjaimannimisiikin voimannäyte Sepän Soitto. Meidän käyntimme osui keväiseen, jolloin tapahtumia ei vielä ollut.

Teksti:
KAARINA PÄRSSINEN
Kuva:
KAUKO HINKKANEN

Yhteiskuvassa Kirvun Pitäjämuseon edustalla 21.5.2006 Vpl. Pyhäjärvi-Seura ry:n retkeläiset ryhmittyneinä Kirvusta tuodun kilometritolpan vierelle. Vasemmalla edessä museon puuhamies Soini Hämäläinen ja kirjoittaja, seuran puheenjohtaja Kaarina Pärsinen.

oli vesi- ja pöly- ym. vaurioiden varalta paketoiva. Tilaisuus perusteelliseen suursiivoukseen museossa oli uuden katon lisäksi remontin parasta antia, kehaise Soini Hämäläinen.

Tutkimusmatkailijoiden ja tiedemiesten suvun Alikartano

Ensimmäisenä retkipäivän kohteistamme saavuihin kuitenkin vajaa kymmenen kilometriä kaakkoon Mäntsälän kirkolta, Nummisten kylällä sijaitsevaan Museovi-

tunnelma virittivät meidät heti matkan alkajaisiksi hyville mielin.

Alikartanon omistussuhdeten hyvin tarkasti tunnetusta historiasta kerrottakoon muutama seikka. Kartanon historian voi katsoa alkaneen jo 1605, jolloin ratsumestari Henrik Wrede pelasti kuninkaan hengen Kirkholman taistelussa. Kaarle IX palkitsi tämän teon Wreden leskelle Gertrud von Ungernille lahjoittamalla tälle tiloja Elimäen, Anjalan ja Porvoon pitäjistä, mm. Mäntsälän kappelista Sälinkään ja Nummisten (Alikartanon) tilat.

Alikartanon päärakennuksen arkkitehtuurille on erityistä, että huoneet kiertävät kahden kerroksen korkuista keskeissalissa. Se saa valonsa lehterin ikkunoista. Sisätilat on sisustettu 1800-luvun asuun. Esineistössä on tiedemiehinä ja tutkimusmatkailijoina tunnetun suvun esineistöä, jota on saatu museon avaamisen jälkeen Ruotsista suvun jäseniltä lahjoituksina.

A.E. Nordenskiöldin ansioista tutkimusmatkailijana muistetaan ennen kaikkea Koillisväylän löytäminen, ensimmäisenä ihmisenä uuden reitin purjehtiminen.

tanonkin. Kaarle IX lahjoitti Wreden leskelle Gertrud von Ungernille Mäntsälästä Sälinkään ja Nummisten (Alikartanon) tilat. Sälinkään kartano vaihtoi useasti omistajaa, mutta nykyisen päärakennuksen rakennuttaminen on Henrik Johan Sohlbergin ansiota.

Torppareistaan myöhemmin kuuluu kartano siirtyi hänelle v. 1810. Kartanon venäläissyntyinen omistaja Teodor Terischoff, ankara kartanoherra lisäsi taksivärkkipäiviä, mikä sai aikaan torpparilakon. Kun maamme v. 1919 saatiin laki, jonka mukaan torpparit sai-

Vpl. Pyhäjärvi-juhlat Huittisissa 15.-16.7.2006

Juhlien aikataulu

Tämänkesäiset juhlamme ovat jo tuota pikaa. Huittisten Karjalaseura on juhla järjestelyissään loppusuoralla. Heinäkuun alussa ilmestyvässä juhlanumerossa kerrotaan juhlien ohjelmat yksityiskohtaisesti. Tässä numerossa kerromme vain juhlien alkamisajankohdat ja juhla-paikat sekä tärkeitä majoi-tukseen liittyviä asioita. Mikäli sukuseurat, koulupiirit, kirjatoimikunnat ym. ha-luavat varata kokoontumis-tilaa juhlien aikana pyydäm-me ottamaan yhteyttä eh-dottomasti juhlatuimikun-nan puheenjohtajaan Reino Äikiään.

Juhlapahtumat ovat seuraavat:

Lauantai 15.7.

Sukuseminaari kello 13.00-16.00 Kunin-kaisten koulutus- ja kulttuurikeskus Forse-lius-sali

Muistojen ilta kello 17.00-18.30 Huittisten kirkko
Ohjelmalliset illamat kello 20.00-24.00 Ku-ninkaisten koulutus- ja kulttuurikeskus

Sunnuntai 16.7.

Juhlamesu kello 10.00 Huittisten kirkko
Kunniakäynti haudoilla n. 11.30
Juhlaravintolat kello 11.30- 14.00 Kunin-kaisten koulutus- ja kulttuurikeskus
Päiväjuhla kello 14.00-16.00 juhlasali Ku-ninkaisten koulutus- ja kulttuurikeskus

Yhteyshenkilöt:

Reino Äikiä juhlatuimikunnan puheen-johtaja ja päiväjuhlaavastaava puh. 040-769 5775

Heikki Kiiski juhlatuimikunnan varapue-heenjohtaja ja kirkkotilaisuudet puh. 0500-327 188. Markku Evala seuran sihteeri, ilta-mat puh. 050-528 8515. Naistoimikunnan puheenjohtaja, ravintolat Merja Inkinen puh. 050-567 7599.

Kulkuyhteydet Huittisiin: lukuisia pika-vuoroyhteyksiä päivittäin Tampereelta n. 75 km, Turusta n. 90 km, Porista n. 60 km ja Hel-singistä n. 175 km. Lähin rautatieasema Vammala, josta matkaa Huittisiin n. 25 km.

Miten majoittua Huittisissa

Huittisten kaupungissa, tä-mänvuotisessa kihujuhla-paikkakunnalla, ei majoittu-minen tuota ongelmia. Mon-et käyttävät luonnollisesti sukulaisten ja ystävien pal-veluita hyväkseen. Seuraa-vista numeroista voi juhla-väki varata yöpymisen.

Huittisten Seurahuone puh. 02-5606300 sijaitsee torin laidassa lähellä kirk-koa. Hotellissa on 20 vuode-paikkaa ja hinnat ovat aamu-palalla 1 hengen huoneessa 66 euroa, 2 hengen huone-hinta on 76 euroa ja kolmen hengen huonehinta on 93 euroa.

Mommolan Motelli puh. 02-569451 sijaitsee Turun tien varressa n. 2 km keskus-tasta pitää sisällään 50 vuodepaikkaa Huonehinnat aa-

Jokinäkymä Kokemäenjoelta, jota myöten Satakunnan Kansansoutu Vammalasta Porin lähtee pari päivää ennen omia juhliamme. Etualalla Karhiniemen silta ja Aarni Äikiän maatilarakennukset.

miaisella varustettuna ovat seuraavat: 1 hengen huone 51 euroa, 2 hengen huone 68 euroa, 3 hengen huone 85 euroa ja neljän hengen huone 100 euroa.

Huittisten Ratsastuskeskus puh. 02-567797 sijaitsee n. 2,5 km keskustassa rauhallisessa maalaismaise-massa. Keskuksesta on 30 vuodepaikkaa 1, 2 ja kolmen hengen huoneissa ja hinnat ovat 30 euroa henkilöltä va-rustettuna aamupalalla.

Tuorin ratsutila puh. 0500-732 892. sijaitsee n. 2 km keskustasta Punkalaitu-men suuntaan. Tilalla on 20 vuodepaikkaa ja hinnat ovat aamupalalla 30 euroa henki-lö. Tee varaus puhelin 0500-732 892.

TAPAHTUMAKALENTERI

■ **Henttosen sukuseuran kokoontuminen** Varalan Liikuntaopistolla 1.-2. 7. 2006. Tapahtuma alkaa 1.7. klo 12.00 lounaalla, minkä jälkeen selvitykset Kirvun ja Pyhäjärven sukuhaaroista sekä yleiskokous. Illalla klo 18.00 Pyynikin kesäteatterissa Lampaansyöjät teatteri-esitys. Su 2.7. 2006 seppeleenlasku Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkille ja osallistuminen jumalanpalvelukseen Tampereen Tuomiokirkossa. Tiedustelut sukusukokouksesta Teuvo Henttonen puh. 040 753 2040 tai teuvo.henttonen@phnet.fi

■ **Kukkojen Sukuseuran kokous ja sukujuhla** sunnun-taina 9.7. 2006 Kangasala Äijälä-talossa os. Liuksialankuja 33. Sukujuhla aloitetaan perinteisesti osallistumalla jumalanpalvelukseen Kangasalan kirkossa kello 10.00 jonka jälkeen seppeleen lasku muistomerkeillä. Karjalainen perinneruokailu kello 13.00 Äijälä-talossa, jonka jälkeen sukujuhla ja kokous. Sukulounas maksaa aikuisilta 20 euroa ja lapsilta 10 euroa. Emäntä varten ilmoittautumiset 30. 6. mennessä Jari Kukolle puh. 0400 965 596, Paula Latvalle puh. 0400 747 970 tai Reino Äikiälle puh. 040 769 5775.

■ **Lähde Karjalaan Helin mukana** 11.-14. 7. Pyhäjärvi-Käisälmi. Kiireetön lepoloma (ilm. viimeistään 1.7. mennessä). 23.-27.8. Pyhäjärvi-Valamo. 14.-20.9. Pyhäjärvi-Pietari-Petroskoi-Kizi. Karjalainen teatteri-ilta Petroskoissa. Paluu Sortavalan kautta Suomeen. Soita ja varaa matkasi. puh. 050 567 1586 Heli Salminen (Naskalin Manun tyttö).

■ **Noitermaan koulupiiriläisten tapaaminen** Pyhäjärvi-juhlailla Huittisissa sunnuntaina 16.7. 2006 väliajalla ennen päiväjuhlaa. Paikka Forselius-sali, Risto Rytin-salin vieressä.

■ **Ukkosen sukuseura ry:n (Sakkolan Koukun-niemi, Pyhäjärven ja Sakkolan Lohijoki) sukusukokous ja suku-juhla** on Kangasalla kulttuurikeskus Äijälässä (Liuksialankuja 33) 30.7.2006 alkaen klo 13. Ruokailu pitopöydästä noin klo 13. Ruokailun hinta 20 e/aikuinen, 10 e/alle 12-vuotias lapsi sisältää täyte-kakkukahvit. Kokouksessa ovat esillä sääntömääräiset asiat. Muu ohjelma koostuu arpajaisista, runoista ja musiikista. Kokouksen yhteydessä mahdollisuus tutustua kulttuurikeskus Äijälään. Sitovat ilmoittautu-miset viimeistään 12.7.06 mennessä Raimo Honkasalolle (040-720 8732) tai Tiina Ukkoselle (03-458 7093 tai 040-753 4241). Tervetuloa suku-laisia tapaamaan! Sukuseuran hallitus

■ **Kaasalaiset!** Kokoonnumme sukuseminaarin yhtey-dessä la 15.7. klo 13 Kuninkaisten koulutus- ja kulttuurikeskuksen Forselius-salissa.

■ **Matka Pyhäjärvelle 3. - 6.8.2006.** Lähtö tapahtuu Porista ja matka jatkuu Tampereen ja Helsingin kautta Vaalimaalle. Majoittuminen on Musakan Lomarannas-sa. Ensimmäinen päivä Karjalassa vietetään Konnitsas-sa ja toisena päivänä tehdään vaikkapa kiertoajelu Pyhäjärvellä ja naapuripiirittä. Tiedustelut ja ilmoit-tautumiset 27.6. mennessä: Arja Hiiri, Eerikinkatu 35 A 19, 00180 Helsinki, puh. 09-693 2926, 050-410 4890 tai Inkeri Hiiri, puh. 09-142 524, 040-500 1891. Tervetuloa mukaan!

Uot sie miul sukkuu?

Otsikon kysymyksen etsim-me vastausta Vpl Pyhäjärvi-juhlien alkajaisiksi Huittisissa lauantaina 15. päivänä heinäkuuta. "Kuulutko su-kuuni - seminaari pidetään Kuninkaisten koulutuskes-kuksen Forseliussalissa klo 13 - 16. Alkuun kuullaan Yrjö Kaasalaisen ja Esko Pakari-sen kertovan omista suvuis-taan ja niiden tutkimisesta. Seminaarissa kartoitetaan pyhäjärveläistä sukututki-musta koko laajuudessaan ja tehdään koonnon mm. Pärs-sisten eri sukuhaaroista teh-dyistä tutkimuksista ja selvi-tyksistä. Tarkoituksena saada luetteloitua pienimuotoiset-kin pyhäjärveläisiin sukui-

hin liittyvät selvitykset. Se-minaarin loppupuolelle va-rataan kolmisen varttia aikaa tietojen vaihtoon osallistu-jien kesken. Ottakaahan teh-dyt selvitykset mukaan joko paperille "präntätynä" tai kannettavien koneiden muisteissa.

Seminaaria koskevat tie-dustelut voi osoittaa allekir-joitaneelle.

Sukututkimusterveisin
ANTERO PÄRSSINEN
Kiviniementie 424,
17120 PAIMELA
Puh. 050-5706575
Sähköposti:
antero.parssinen@phnet.fi

vpl. Pyhäjärvi

Heinäkuun lehti on Pyhäjärvi-juhlien juhlanumero ja se tehdään jo 29. 6. 2006. Aineisto tähän lehteen on oltava toimituksessa 26. 6. 2006 mennessä.

vpl. Pyhäjärvi

**Tilauslomake uusille
Vpl Pyhäjärvi-lehden tilaajille**

(Tätä lomaketta voivat käyttää ainoastaan kokonaan uudet tilaajat.)

Tilauhinta 20 euroa/vuosi

Tilaajan nimi _____

Osoite _____

Laskutusosoite, jos se on eri kuin tilaajan osoite _____

Lomake lähetetään Vpl Pyhäjärvi-lehden taloudenhoitajalle
Reino Äikiälle os. 32700 Huittinen.

vpl. Pyhäjärvi

Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö

Vastaava toimittaja
Erkki Pärssinen
Ruotsilankyläntie 239
38300 Kiikka
puh. (03) 513 5150
erkki.parssinen@surfeu.fi

Toimituksen osoite:
Reino Äikiä
32700 Huittinen
puh. (02) 566 213
matkapuh. 040 769 5775
fax (02) 566 218
reino.aikia@esanet.fi

Salme Rintala
Korkeamäenkatu 26 A 26
37100 Nokia
puh. (03) 341 0551
salme.rintala@netti.fi

Sivunvalmistus:
Oy Tyrvään Sanomat
Painopaikka: Satakunnan
Painotuote Oy, Kokemäki